

Slovenski VESTNIK

Poštni urad 9020 Celovec
Verlagspostamt 9020 Klagenfurt
Izhaja v Celovcu
Erscheinungsort Klagenfurt
Posamezni izvod 3 šilinge
mesečna naročnina 12 šilingov
P. b. b.

LETNIK XXXI. CELOVEC, PETEK, 22. OKTOBER 1976 ŠTEV. 43 (1784)

TEDEN VARČEVANJA:

**Skrbni hranimo
in varčujemo**

Vsako jesen pospravlja kmet sadove svojega dela in jih skrbno hrani v kaščah. To zahteva ritem letnih časov in izkušnja človeka, ki ve, da v trdi zimi ni pridelkov.

Oktober vsakega leta nas poziva s Svetovnim dnevom varčevanja, da s sadovi svojega dela ravnamo podobno: Hranili jih moramo za trše čase in za dni, ko ne vemo, ali nam bodo dali zadostnega zasluga. To je za skrbnega trajni nalog, neglede na splošni in posebni gospodarski razvoj. Odgovornosti za bodočnost nam namreč nihče ne more odvzeti, ne ugodne napovedi, ne raznovrstna zavarovanja. V velikem družbenem prerajanju in gospodarskem dogajanju smo izročeni nepričakovanim spremembam in odvisni od nepredvidljivih dogodkov kot posamezniki in kot skupnosti. Kdo že lahko prisega na varnejšo naložbo v blagu in trajnih vrednotah ob pretresih gospodarstva zadnja leta in ob potresnih sunkih v zadnjem letu!

Res, tudi varčevanje je doživelo že hude udarce in mnogi se sprašujejo, ali ima v tem času hitrega razvedenja in stalnega naraščanja cen sploh še svoj nekdanji pomen in smisel. Ali ni morda bolj pametno, da težko prislužen denar takoj sproti spet izdajo in si olajšamo in oslajšamo vsakdanjost!

Kdor tako misli, je v dvojni zmoti. Prvič pozabi, da si ob taki miselnosti nikdar ne bo mogel izpolniti želja, ki presegajo najnujnejše. Kdor ne hrani, tudi ne ohranja in nič mu ne ostane za lepše stanovanje, nič za sproščeno brezskrbnega dopusta, nič za željeni novi stroj ali avtomobil. Izkušnja dokazuje, da so varčevalci najspretnější in naistalnejši porabniki višjih življenjskih vrednot.

To je tudi lahko možno, če varčevanje ne pojmujeemo zgolj kot zbiranje prihrankov v knjižici, v kateri nam pripisujejo običajne obresti. Današnji čas pozna donosnejše oblike varčevanja: Premijsko varčevanje nam donaja poleg obresti še nagrado države, kar skupno vsekakor presega stopnjo letnega razvedenja. Stanovanjsko varčevanje pa še predvsem nudi davčne ugodnosti ter donaja pomembno državno premijo. Kdor zavestno in premišljeno hrani in varčuje, tudi v sedanjem času množi svoje imetje in lahko gleda brezskrbneje v bodočnost.

Gotovo ni splošno veljavnega recepta za najboljšo obliko varčevanja. Te so odvisne od možnosti, od predvidene dobe, od cilja in namena varčevanja vsakega posameznika. Malo jih bo, ki si v enem ali dveh letih morejo privarčevati znesek za novo hišo, zanj bo potrebna daljša varčevalna doba in često povezava z dodatnim posojilom, kar sistem nagrajenega stanovanjskega varčevanja tudi nudi. Skromnejše želje bodo uresničljive v krajši dobi in ob manjših zneskih prihrankov. Dola za otroke, zgodaj načrtovana, prenaša dvajset in več let zbiranja in jo lahko dodatno zavarujemo. In takšnih razlik je toliko, kolikor je različnih želja, ki jim hočemo zadostiti, kolikor je raznih ciljev, ki jih hočemo doseči.

Večno veljaven, vsako leto, ne samo oktobra v tednu varčevanja, pa ostaja recept, da skrbno hranimo in varčujemo, brez ozira na prognoze in potrese. To garantira varnost posamezniku in skupnosti.

dr. Mirt Zwitter

Sami znamo presoditi kaj nam koristi in kaj nam je v škodo

Kampanja „pojasnjevanja“, s katero nas hočejo „prepričati“, da se moramo dati prešteti, postaja čedalje bolj perfidna. Zavajanju javnosti potom oglasov v množičnih medijih (kamor je vlada menda „investirala“ celih pet milijonov šilingov) so se zdaj pridružila še množična „romanja“ visokih in najvišjih vladnih predstavnikov, ki potujejo od občine do občine in povsod delijo nauke, kako moramo biti pokorni zakonom. Sklep o štetju je vendar zakon in zakon je treba izpolniti, tako zatrjujejo in pri tem spregledajo samo eno dejstvo: kako so oni sami „spoštovali“ zakon leta 1972, ko je na Koroškem pred očmi odgovornih oblasti divjala „napisna vojna“.

Poleg lepih besed prigovarjanja pa obsega ta kampanja tudi dosti manj lepe besede groženj in izsiljevanja. Ne mislimo samo raznih prirediteljev, kjer so bližnje ugotavljanje materinega jezika že povsem jasno in programatično prefunkcionirali v nov plebiscit o priznavanju k Avstriji ali proti njej. Marveč tudi odgovorni politiki se vedno bolj poslužujejo govornice, ki smo je sicer vajeni le iz krogov nemških nacionalistov. Saj je tudi deležni glavar Wagner že nedvoumno povedal, da rezultati štetja ne bodo le orientacijska pomoč, marveč bodo odločilna podlaga za izvajanje člena 7: kjer delež Slovencev ne bo dosegel 25 %, tam jasno tudi ne bo dvojezičnih napisov; odgovornost pa prevzemajo tisti, ki pozivajo na bojkot štetja. (Miselnost, ki jo izdajajo te besede, je res vredna človeka, ki se je kot „hochgradiger Hitlerjunge“ povzpela na položaj deželnega glavarja.)

S svojo izjavo pa Wagner nehoti potrjuje pravilnost in utemeljenost svaril in opozoril na posledice, ki jih bo imelo štetje, ki v takšni interpretaciji nujno predstavlja enostransko revizijo državne pogodbe. Na te posledice je pred dnevi opozoril tudi dr. Ermacora, ki se kot strokovnjak mednarodnega prava dobro zaveda, da stopa Avstrija na „nevarno pot“, če postavlja štetje kot pogoj in podlago za izpolnitev člena 7. Seveda pa je njegova lo-

gika le preveč poenostavljena, če misli, da se bo Avstrija „nevarnosti“ izognila že samo s tem, da bo štetje enostavno deklarirala kot „orientacijsko pomoč“; kajti pravi namen in pomen štetja dosli bolj kot besede izdajajo dejanja in zato tudi v mednarodni javnosti čedalje manj nasedajo zvijačnosti in dvoličnosti avstrijskih predstavnikov.

Enega izmed dosedanjih „viškov“ vse te kampanje pa si je brez dvoma privoščil južnotirolski deželni glavar dr. Magnago, ki je pred inozemskimi novinarji koroškim Slovincem in njihovim predstavnikom očital, da so neumni, če se ne pustijo prešteti. Magnago se je vsekakor premalo seznanil s problematiko, preden se je pustil vpreči v voz avstrijskega „manjšinam naklonjenega“ hujskanja proti manjšinam. Kajti sicer ne bi mogel po eni strani pravilno trditi, da manjšinske pravice ne morejo zaviseti od številčne moči manjšine v isti sapi pa „svetovati“, naj vendar ravno s štetjem pokažemo, da pravice, ki jih doslej imamo, še ne zadostujejo, češ: „čim manjša je neka manjšina, toliko bolj je potrebna zaščita“. Prav tako tudi ne bi mogel zagovarjati znižanja „manjšinskega deleža“ od 25 na 15 ali celo 10 %, ker s tem svojo lastno izjavo, da pravice ne smejo zaviseti od števila, postavlja na glavo. Predvsem pa „utemeljenost“ in „upravičenost“ štetja ne bi smel utemeljevati z opozorilom, da se tudi južni Tiroli pustijo prešteti vsakih deset let pri rednih štetjih, ko pa se vendar isto dogaja tudi pri nas v Avstriji, medtem ko gre tokrat — kakor pove že ime — za „štetje posebne vrste“, pri katerem, kot smo prej dokazali, zasledujejo ljudi povsem „posebne“ namene in cilje.

Takim „posebnim“ nakanam, zlasti ko vemo, od kje izvirajo in čemu naj služijo, pa smo koroški Slovenci napovedali odločen bojkot. Tukaj ne potrebujemo nobenih takih ali drugačnih svetovalcev, ki bi nas prepričevali, nam prigovarjali, nam grozili in nas izsiljevali. Sami smo zreli dovolj, sami znamo presoditi, kaj nam koristi in kaj nam je v škodo!

Zveza koroških partizanov

vabi na

3. tovariško srečanje

v nedeljo 24. oktobra 1976 ob 13. uri v Robežu pri Apačah

Spored:

- Pesem
- Odkritje spomenika partizanskim borcem
- Govori
- Pesem

Sodeluje

TRŽAŠKI PARTIZANSKI PEVSKI ZBOR

Za prehrano in pijačo je poskrbljeno.

Vsi bivši partizani, njih sodelavci ter prijatelji borbene pesmi prisrčno vabljeni!

Glavni odbor

Quo vadis, Austria?

Ob državnem prazniku 26. oktobra 1976

Prihodni teden — 26. oktobra — bomo obhajali avstrijski državni praznik, ki spominja na zgodovinski dogodek, ko je Avstrija po odhodu zavezniških sil dosegla popolno svobodo in suverenost ter je proglasila svojo trajno nevtralnost.

● Spet bomo slišali vznesene deklaracije o državljanski zavesti in o priznavanju k državi. Le redko v kakšnem govoru pa bo tudi povedano, komu se imamo zabvaliti, da je Avstrija po temni dobi zločinskega nacizma in krvavi drugi svetovni vojni spet zaživela kot svobodna in demokratična država. Kajti današnja „uradna“ Avstrija ne izkazuje zaslužene hvaležnosti nekdanjim protifašističnim borcem in žrtvam nacističnega nasilja, marveč so zaščite vodilnih predstavnikov države deležni nekdanji pripadniki zločinskih nacističnih edinic.

Quo vadis, Austria?

● Spet bomo slišali lepe besede o tem, kakšen ugled uživa Avstrija danes v svetu. Toda čudno bodo zveneče samohvalne izjave o pogodbeni zvestobi, kajti prihajale bodo iz ust državnikov, ki ne samo da nosijo odgovornost za to, da Avstrija svojih mednarodnih pogodbenih obveznosti ne izpolnjuje, temveč tudi sami zavestno prispevajo k enostranski reviziji državne pogodbe, torej tistega mednarodnopravnega fundamenta, na katerem je zgrajena neodvisnost in suverenost avstrijske republike.

Quo vadis, Austria?

● Spet bomo slišali zagotovila o Avstriji kot pravni državi, o njeni demokratičnosti in svobodi. Vendar jim bo težko verjeti spričo dejstev, ki govorijo povsem drugačno govorico. Kajti v Avstriji vlada dvojna pravica, dokler smejo nemški nacionalisti neovirano in nekaznovano kršiti veljavne zakone v navzočnosti in torej z dovoljenjem varnostnih organov, ki pa se poslužijo brutalne sile, če slovenski mladinci protestirajo proti nacionalističnim hujskačem ali če napredni študentje nastopijo proti neonacističnim izživcem.

Quo vadis, Austria?

● Spet bomo slišali izjave o tem, kako širokogrudno in vzorno ravna Avstrija s svojimi manjšinami. In to bo brez dvoma višek sofizma. Kajti nesramno je govoriti o manjšinam naklonjeni politiki v trenutku, ko so v polnem teku priprave za ugotavljanje manjšine, s katerim name-ravajo dosedanje raznarodovalno politiko uradno sankcionirati in jo zaključiti s statističnim genocidom, kar pomeni popolno kapitulacijo vlade, zakonodajalca in odločujočih strank pred tistimi silami, ki so bile že enkrat grobokop avstrijske samostojnosti, neodvisnosti in suverenosti.

Zato ob državnem prazniku Avstrije res preostane le vprašanje:

Quo vadis, Austria — Avstrija, kam greš?

14. NOV. ► BOJKOT!

► NE DAMO SE PREŠTEVATI ◀

„Perfidna dvoličnost“

politike Avstrije do Jugoslavije

„V mnogih primerih, zlasti pa ob sedanjih represivnih ukrepih zoper slovensko in hrvaško manjšino, se je izkazalo, da je avstrijska politika do Jugoslavije perfidno dvolična.“

To je eno izmed stališč članov komisije predsedstva CK ZKS za mednarodna ekonomska in politična vprašanja, ki so po predhodnem usklajevanju stališč z ustreznimi komisijami predsedstva CK ZK Hrvatske razpravljali o osnutku delovnega dokumenta „Odnosi z Avstrijo z ozirom na položaj slovenske in hrvaške manjšine“. V dokumentu, ki je namenjen delu predsedstva CK ZKJ, je med drugim poudarjeno, da bo Jugoslavija aktivna predvsem v treh smereh: odločno se bo zavzemala za uresničevanje državne pogodbe s strani Avstrije; z vsemi silami bo nastopala proti politiki avstrijske vlade, ko ta na pritisk strank dopušča oživiljanje neonacizma in tolerira pojave nacističnega terorizma; borila se bo proti sedanjemu očitno antikomunistični vlogi avstrijskega nacionalizma, ker — kot so poudarili — Avstrija ne identificira Karavank kot genocidno narodnostno mejo, temveč tudi kot ideološko-politično pregrado med „svobodnim svetom“ in „komunistično Jugoslavijo“.

V okviru razprave o mednarodnih odnosih so posvetili posebno pozornost avstrijsko-jugoslovanskim odnosom tudi na zadnji seji predsedstva SFRJ. Tozadevno poročilo navaja, da

je predsedstvo SFRJ razpravljalo tudi o razmerah v jugoslovansko-avstrijskih odnosih, „ki so posledica kršenja državne pogodbe s strani Avstrije in sprejetje zakona o preštevanju manjšin“.

Prav tako pa je bilo govora o manjšinski problematiki tudi na seji predsedstva zvezne konference SZDL Jugoslavije, kjer so obravnavali rezultate nedavne pete konference predsednikov neuvrščenih držav v Columbu ter razpravljali o nalogah SZDL. Uvodni referat je imel sekretar izvršnega komiteja predsedstva CK ZKJ Stane Dolanc, ki je obširno osvetlil vlogo Jugoslavije in njene neuvrščenosti v svetovnem dogajanju.

Ko je opozoril na beograjski sestanek prihodnje leto, kjer bodo temeljito izmenjali mnenja o uresničevanju priporočil in dokumentov lanske helsinške konference o varnosti in sodelovanju v Evropi, je Dolanc naglasil, da je poleg drugih Jugoslavija še posebej zainteresirana za priporočila, ki se nanašajo na zagotavljanje položaja in pravic narodnostnih manjšin. „Žal smo priče — in to prav na evropskih tleh, v našem sedstvu — nespoštovanja osnovnih človekovih pravic, tudi pravic narodnostnih manjšin do svobodnega razvoja,“ je poudaril Dolanc. „To pa slabo vpliva na meddržavne odnose tudi v širšem pogledu. Zato smo že na letošnjem zasedanju generalne skupščine OZN predlagali, naj Zdru-

ženi narodi razpravljajo o tem problemu in temeljito preprečijo obveznosti držav v tem pogledu, na koncu pa naj bi sprejeli dokument, ki naj bi obravnaval zaščito pravic in napredek položaja narodnostnih manjšin.“

Dolanc je opozoril na prizadevanje Jugoslavije, da bi z vsestranskim razvojem bilateralnih odnosov in enakopravnim sodelovanjem vzpostavili dobre in stabilne odnose z vsemi sosedi. Takšna usmeritev je naša naravna potreba, uspešno pa jo je mogoče uresničiti samo, če bodo tudi naši partnerji v sosedstvi podobno ravnali, je dejal pri tem pa z očitnim namigom na Avstrijo opozoril: „Kar pa zadeva urejanje položaja in pravic naših manjšin v sosednjih deželah, tu ne najdemo razumevanja, pri nekaterih pa naletimo tudi na njihovo negiranje oziroma na pojav asimilacije. Toda menimo, da je vprašanje narodnostnih manjšin mogoče reševati samo z uresničitvijo njihovih pravic do narodnostne individualnosti ter svobodnega in neoviranega razvoja, ne pa z zatiranjem.“

Ob koncu je Dolanc dejal, da je Jugoslavija v narodnostnih manjšinah vedno videla mostove in dejavnike povezovanja med državami in narodi in iskreno želi z vsemi sosedi razvijati trajno in trdno sodelovanje, ob ustreznem spoštovanju pravic narodnostnih manjšin.

Protest klubov OZN proti preštevanju v Avstriji

Vsesplošnim protestom proti preštevanju slovenske in hrvaške manjšine v Avstriji se je pridružila tudi republiška konferenca klubov OZN Slovenije.

V protestnem pismu, ki so ga poslali avstrijski ambasadi v Beogradu ter klubom UNESCO v Avstriji, med drugim vprašujejo, zakaj se Avstrija, ki je ugodna članica OZN, ne drži določil, ki so jasno zapisane v ustanovni listini organizacije Zdrženih narodov, v splošni deklaraciji o človekovih pravicah in nekaterih posebnih mednarodnih pogodbah, ki so bile pripravljene v okviru OZN in njenih specializiranih agencij! „Se bolj nerazumljivo pa je dejstvo, da se kot suverena in odgovorna članica mednarodne skupnosti ne drži dokumentov, ki jih je podpisala in katerih določila predstavljajo osnovo mednarodnega sodelovanja in borbe za mir in blaginjo človeštva,“ je poudarjeno v izjavi, ki nadalje opozarja, da člen 7 avstrijske državne pogodbe jasno določa obveznosti Avstrije do narodnostnih manjšin. „Ali je torej preveč zahtevati to, kar je pravica!“

Predsedstvo republiške konference klubov OZN se obrača na vso napredno avstrijsko javnost z željo, „da vendarle spregleda in uvidi prevaro, s katero slepijo ne samo naše manjšine, ampak tudi njo“. Ob koncu pa javno izraža vso moralnopolitično podporo slovenski in hrvaški manjšini v Avstriji.

Nemška „peta kolona“

se vključuje v boj proti Slovincem

Določeni krogi nam kot enega „velikih grehov“ očitajo, da hodi-mo preveč v Ljubljano in Beograd, namesto da bi rešitve iskali v Celovcu in na Dunaju. Ne samo, da se s takimi očitki postavljajo proti splošno uveljavljenemu in priznane-mu načelu v sodobni manjšinski politiki, ki izrecno poudarja potrebo in pravico do stalnih neoviranih stikov med manjšino in njenim matičnim narodom. S takimi očitki odkrivajo tudi svojo dvoličnost, kajti gre za kroge, ki so na drugi strani najbolj goreči zagovorniki najtesnejših povezav med avstrijsko manjšino v Italiji in njeno matično državo Avstrijo.

Sicer pa: kako bi v tej luči lahko ocenili nedavni nastop predsednika koroškega Heimatdiensta dr. Josefa Feldnerja v Zahodni Nemčiji, v Bonnu, kjer je na predavanju in na tiskovni konferenci govoril o „nevarnosti“, ki jo za Koroško predstavljajo Slovenci. Seveda se je pri tem posluževal svojega že znanega izrazoslovja. In tako so poslušalci zvedeli za nezaljšano teroriziranje, ki ga zadnje čase izvajajo „slovenski nacionalkomunisti“ nasproti večinskemu narodu; za „dejstvo“, da Slovincem sploh ne gre za pravice (saj jih je Avstrija izpolnila že preko mere), marveč samo za mejo in za slovenski teritorij; in prav tako za „resnico“, da so koroški Slovenci tako „privilegirani“ kot sicer nobena manjšina v Evropi...

Toda pri tem ni tako važno, kaj je govoril, dosti bolj zanimivo in značilno je, komu je s takšnimi „argumenti“ slikal koroško problematiko in na koga je naslovil svoj zaključni poziv. Tukaj pa se bomo začudili, kajti srečali bomo „stare

znance“: organizator predavanja je bil namreč VDA, to je „Volksbund für das Deutschtum im Ausland“!

O tej organizaciji in njenem delu v dobi med obema vojnama smo v našem listu že večkrat poročali, zlasti o tistem času, ko jo je kot „Reichsleiter“ vodil dr. Hans Steinhilber, ki je v imenu nemštva v inozemstvu pošiljal udanostne izjave „velikemu führerju“ Adolfu Hitlerju. Sicer pa so o delovanju VDA kot nemški „peti koloni“ izšlo številne obsežne znanstvene publikacije in dokumentacije.

V ilustracijo današnjega VDA samo nekaj podatkov: Vodja njegove deželne organizacije za Severno Porenje-Vestfalijo (kjer je tudi dr. Feldner imel svoj nastop) je neki podjelnik z imenom Heiko Moehring, o katerem je znano, da celo z nalepko na svojem avtomobilu demonstrira za izpušitev nacističnega vojnega zločinca Rudolfa Hessa, nekdanjega Hitlerjevega „namestnika“. Zvezni predsednik VDA pa je münchenski odvetnik dr. Rudolf Aschenauer, ki slovi kot branilec „zapeljanih“ nacistov.

Če temu še dodamo podatek iz znane nemške enciklopedije Brockhaus, da je bil VDA leta 1938 „podrejen nacističnim ciljem“ in da se je po vojni spet obnovil šele leta 1955 (torej približno v času, ko so se tudi pri nas v Avstriji in posebej na Koroškem spet začele obnavljati določene organizacije — op. ured.), potem se ob Feldnerjevem nastopu v Bonnu vsekakor odkrivajo značilne povezave. Tako „koroški boj“ spet kaže svoje stare dimenzije.

Kako svobodna

je „svobodna opredelitev“ v koroškem ozračju

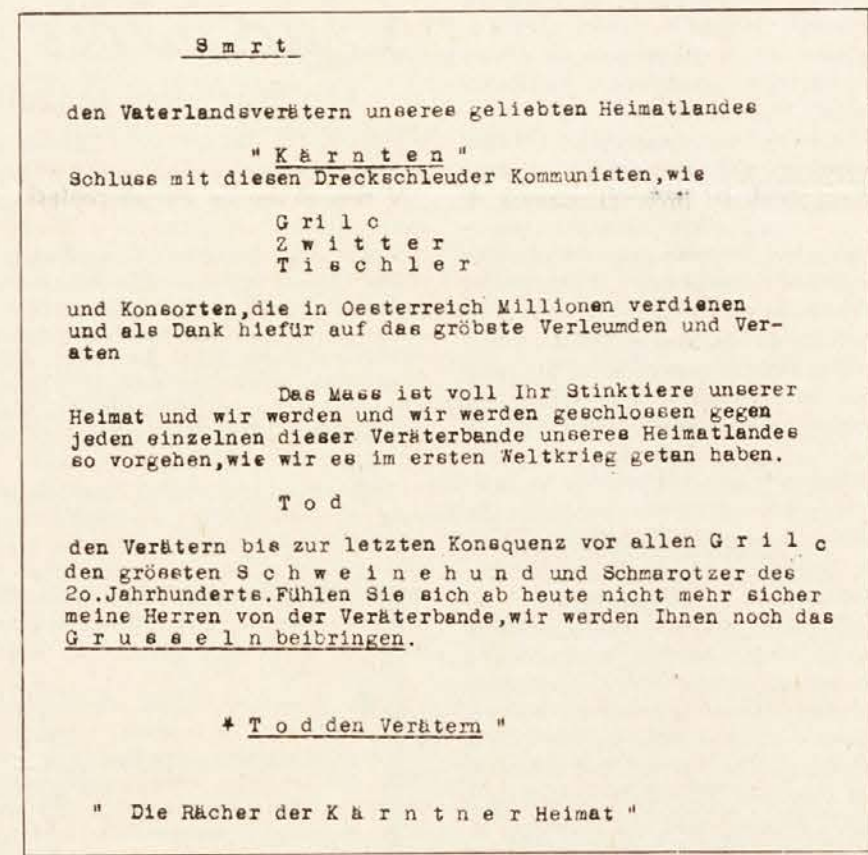
Pravijo, da bo pri preštevanju 14. novembra šlo za „svobodno opredelitev“, kjer bo vsak lahko tajno in brez vplivanja navedel, h kakšnemu materinemu jeziku „se priznava.“ Kakor da bi bil materin jezik politično prepricanje, ki ga je moč menjati, ne pa objektivno dejstvo, ki ga nihče ne more spreminjati po mili volji! Ampak na Koroškem, ki je res prav čudežna dežela, je celo kaj takega možno...

In kako „svobodna“ bo ta „svobodna opredelitev“, dokazujejo dogodki, ki smo jim priče iz dneva v dan, še posebej pa v sedanjem navalu uradnih in zasebnih „prepričevalcev“, ki nas svarijo in nam grozijo z najrazličnejšimi posledicami, če se ne bi pustili prešteti kot poblena žival. Naš deželni oče Wagner skuša v svoji prepričevalski vnemi prehiteti celo heimatdienstovce in že dela zaključke: rezultati štetja bodo vselej kor podlaga za nadaljnje izpolnjevanje člena 7 in če bo prišlo do manjšega števila dvojezičnih napisov, potem bodo krivi tisti, ki napovedujejo bojkot štetja.

Kako „svobodna“ je v resnici svoboda na Koroškem, pa kaže predvsem miselnost, ki jo zastopajo določeni krogi v deželi. Poglejmo le dva izmed „odgovorov“, ki so jih dali neki anonimneži (toliko poguma, da bi povedali, kdo in kaj so, taki „junaki“ seveda nimajo!) na letak, s katerim sta osrednji organizaciji koroških Slovencev povedali svoje stališče k vprašanju preštevanja. Enega teh „odgovorov“ objavljamo v sliki, drugega pa navajamo dobesedno:

Slawische Hetzer — Kommunistische Handlanger. Jetzt auf einmal könnt ihr deutsch (verjetno bolj kot anonimni supernemec — op. ured.)! Was bildet ihr euch ein?? Wollt ihr gegen einen Mehrheitsbeschluß der Österreichischen Regierung auflehnen? Affen, packt euch hinunter wohin ihr gehört nach Jugoslawien! Dort wartet man schon auf euch dort könnt ihr Hetzen — Denkmäler zerstören — die Wachbeamten beschimpfen — bei uns in Österreich nicht. Wir sind ein einzig Volk von Brüdern — in keiner Not uns trennen noch Gefahr. Kärnten deutsch — frei — ungeteilt — auf immer! Schreibt euch das hinter eure ungewaschenen Ohren Staatsverräter — Gehorsam Verweigerer!!

Na tako „kulturno raven“, ki vse preveč izdaja miselnost raznih nedelj-skih govornikov, so res lahko ponosni...

OGORČENO PISMO — OGORČENO PISMO — OGORČENO PISMO — OGORČENO PISMO — OGORČENO PISMO —

Okrutni šovinizem na Koroškem

Premišljam in premišljam to našo koroško stvar, uso-do in zgodbe naše tamošnje manjšine, pa seveda tudi psihiko in moralni lik predstavnikov tiste večine, ki je kriva te sramotne in boleče slovenske Kalvarije. Bolečino čutimo vsi, ki smo z žrtvami istega rodu in istega kulturnega občestva in ta bolečina se noče umiriti, mora se izraziti in če ne drugače, nametano, neurajono, brez-obzirno, toda upravičeno. In moramo si priti na jasno, kaj se vse to, kar se dogaja okraj Karavank, pravi, kaj to je in kaj so ter kaj predstavljajo tisti ljudje večine, ki so krivi... Seveda se zavedamo, da živi v človeštvu še veliko atavizmov, med katerimi je eden najmočnejših ta, da se človek pokori, in to rad pokori takim ali drugačnim predsodkom, ki jih je prejel od prednikov ali ki si jih je ustvaril sam in ki si jih ustvarja zato, da se kot posameznik lahko počuti vzvišenejšega nad bližnjim, da ga lahko podcenjuje, zaničuje, sovraži, zatira ali da si celo lasti pravico zatirati ga telesno. Žal, toda ta atavistična potreba živi. In to ni dobro. Razlikujemo se med sabo po tem, kako in koliko se ta ali oni vdaja tej prazgodovinski potrebi. In če po tem, kakšni so razlogi, ki jih ima za vztrajanje pri tem nagonu, kajti ti razlogi so vsakršne vrste, od idejnih in normalnih do najneznatnejših, do najnespomembnejših in do najbolj neutemeljenih. Nagona te zadnje vrste sta gotovo razisem in narodnostni šovinizem. Toda če je razisem vendarle še nekako razločljiv, dasi nikoli opravičljiv, s fiziološkimi posebnostmi ras, je šovinizem, nestrpnost in sovraštvo med pripadniki iste rase, ki pač govorijo različne jezike, ki imajo različne zgodovine in ki se morda nekoliko razlikujejo med sabo po takih ali drugačnih psihinih lastnostih, sposobnostih ali nesposobnostih. In težko si je izmisliti bolj nesmiseln razlog za neprijazno čustvo do bližnjega ali za vzvišenost kogarkoli nad komerkoli. Toda za ev-

ropskega primitivca je ravno ta razlog najbolj pri roki. Seveda poznamo tudi šovinizme raznih stopenj od kabinelne neprijaznosti pa do divjega in krvavega sovraštva in zaničevanja. Po vsebini to neprijaznost do pripadnikov drugih narodov se ravna naša sodba o razvisti posameznikov pa tudi narodov. Mislim, da so najpopolnejšo stopnjo šovinizma, ki bi ga že lahko imenovali kratkomalo kanibalški šovinizem, vzgijili v sebi pod vodstvom in sugestijo svojega rjovečega genija, Hitlerja — Nemci. Pratesen som prav pred kratkim prebral in prebral Antipootični cikel koroškega rojaka Valentina Polanška. V ciklu govori o usodi svoje rodbine: pradedo, starega strica, stare tete, bratranke, bratranca, očeta, brata, sestre: vsi so bili poklani, postreljeni in sežgani v lastnih domovih, eden ali dva v slavnih nemških taboriščih in najmlajša dva v bojih na strani partizanov. Strahotna podoba morilskega divjanja v imenu naroda gospodovalcev, se pravi v imenu napol blaznega šovinizma. Toda takih podob bi mogla podati Koroška precej, veliko ves naš svet, zlasti pa ves vzhod s svojimi tisoči in stotisoči uničenih. Pošastno pričevanje o organizirani in gojeni kanibalščini. Pri nekaj mojstrih tega duha in posla pa ni šlo niti za šovinizem, temveč za mrzlo superiornost ljudi, ki so bili trenutno v premoči. Med temi mojstri pa je bilo tudi lepo število odločnih mož iz vrst naših nestrpnih sosedov. In nobenega dvoma ne more biti, da ne bi bili ravno ti pobudniki, navdihovalci pa tudi izvrševalci našinega izseljevanja in pobijanja. Danes se imenujejo Avstrijci, bili pa so še včeraj navdušeni pristaši tretjega rajha in nemštva in seveda tudi njegovega kanibalstva. Ravno tako pa tudi ne more biti dvoma, da so sedanjí avstrijski nacionalisti raznih odtenkov isti mojstri svojega posla ali pa sinovi teh mojstrov in da volja zanje prilika o volku, o katerem pravi pregovor, da dlako menja, nravi pa nikoli. Samo s potlačeno, o ne iztrebljeno kani-

balščino si je mogoče razlagati okrutni šovinizem, ki til pod vsem dogajanjem na Koroškem in ki ga že zaradi gnusa resnično ni prijetno čutili v bližini in ki je od en od najsravnostnejših madožev na človečanskem zemljevidu Evrope. Z njim bosta morala prej ali slej dokončno opraviti nemški in „avstrijski“ narod sama, če ne želi doživeti še tretjega krvavega poraza. Vse emancipije te šovinistične sovraštosti mi lahko samo obtožujemo pred obličjem evropske humanistične zavesti in moramo se zavzemati za žrtve, ki so naše krvi. Kar zadeva premagovanje te nacistične bolezni v Avstriji, si, po dogodkih sodeč, za zdaj in za bližjo prihodnost ne moremo obetati nič dobrega. O tem nas prepričujejo sklepi treh vadičnih strank o posebnem popisovanju Slovencev, zakon o manjšinah in izjave različnih vidnih oseb avstrijskega javnega življenja. Kaj pomeni za našo manjšino zakon o preštevanju in splošni zakon o tej stvari v resnici, lahko razločno vidi vsak, ki ni politično in družbeno popolnoma slep ali zaslepljen. Zadnji smisel vse to parlamentarne komedije je kajpada iztrebitev in popolna asimilacija Slovencev. In to je sklep treh strank! A kaj pomeni to dejstvo? Možnosti sta dve: ali nagon, ki je vzrok za kanibalščino, ki jo danes pripisujejo Hitlerju, še tako ali drugače živi v vseh treh strankah, ali pa se morajo vse tri stranke bati nerazpoloženja svojih volilcev, če bi pokazale odpor proti poniževalnemu in sramotnemu raznarodovanju. Obe možnosti sta enako strašni in obe sta porazni priči o moralni kulturi avstrijskega „socializma“, ravno tako pa tudi avstrijskega očitno pokrščenega krščanstva. Saj vendar vemo vsi, ves svet, ki pozna abecedo političnega ravnanja, da je politika v svojem bistvu vedno le to: naka dejansko iskanje smisla in da ima zato ne samo dolžnost upoštevati ho-te-nje in akus vsakršnih množic, marveč je hkrati dolžna tudi te množice osvoboditi, vzgajati in divje nagone v njih

Zborovanje slovenskih zgodovinarjev

V dneh od 29. septembra do 2. oktobra so zborovali slovenski zgodovinarji v Kranjski gori. Letošnje XVIII. zborovanje je imelo poseben pečat, ker je praznovalo ob tej priliki Zgodovinsko društvo za Slovenijo tridesetletnico svojega obstoja. Ob tem svojem jubileju je prejelo visoko odlikovanje kot priznanje za svoje delovanje.

Pregled tega delovanja je podal predsednik dr. Tone Ferenc, vendar se ni ustavil pri običajnem prikazovanju dosežkov in uspehov, temveč je skušal oceniti dejavnosti in uveljavljanje društva v družbenem življenju zadnjih trideset let. Pri tem je kritično prefesal, kar ni bilo doseženega in dajal smernice za nadaljnji in še uspešnejši razvoj društva v bodoče.

Ob življenjskem jubileju (60-letnici) sta prejela visoka odlikovanja tudi profesorja za zgodovino na Ljubljanski univerzi dr. Ferdo Gestrin in dr. Bogo Grafenauer.

Prvemu se imamo zahvaliti za dolgoletno odkrivanje doslej nepoznanega gradiva k slovenski zgodovini zgodnjega novega veka v italijanskih mestnih arhivih. Iz njih sta razvidna pomen in obseg trgovskih vezi med slovenskimi deželami in takozvanimi italijanskimi markami v popolnoma novi luči. Profesorju Gestrinu je uspelo dokazati, da paralelno s temi trgovskimi vezmi segajo tudi vplivi italijanskega kulturnega prostora v slovenske dežele in v tej dobi celo zdaleč prekašajo vplive z severa. Tudi v poznejši dobi odločilno sooblikujejo slovensko zgodovino.

Drugi jubilar akademik prof. dr. Bogo Grafenauer pa je posvečal svojo pozornost predvsem kmečkim uporom ter si ustvaril ime kot strokovnjak za zgodnjo slovensko zgodovino, za naselitev Slovanov v alpskem prostoru in karantansko kneževino. V znak spoštovanja in zahvale za delo, ki ga je posvetil raziskovanju koroške zgodovine in v korist koroških Slovencev, so mu zastopniki Kluba slovenskih zgodovinarjev in geografov na Koroškem izrazili najboljše želje in mu poklonili skromno darilo.

Prvi odsek predavanj letošnjega zborovanja slovenskih zgodovinarjev je veljal reviziji slovenske zgodovine v letih 1893 do 1904. Markanten dogodek v tem razdobju predstavlja vsekakor ustanovitev posebne Jugoslovanske socialno-demokratske stranke leta 1896. Močna težnja, da bi postali samostojni kot bratje Hrvati, je imela vzrok v popolnem neupoštevanju drugih narodnosti s strani nemške socialno-demokratske centrale na Dunaju. Zamisel, da bi ustanovili slovensko socialno-demokratsko stranko kot jugoslovansko, ki se kaže v povabilu Hrvatov, Srbom in tudi Bolgarom, nakazuje že v tej zgodnji dobi širši jugoslovanski značaj političnega kon-

cepta. Vedno ostrejši narodnostni boj v habsburški monarhiji ter poudarjanje zgolj kulturne plati nacionalnega vprašanja s strani dunajske centrale, sta nepopravljivo zaostriala narodnostni razkol tudi v vrstah avstrijskega delavskega gibanja. Vsa lepa teoretična razpravljavanja niso mogla prikriti resničnega vsakdanjega go-

Izjava SAZU

V zvezi z zadnjimi dogodki na Koroškem in sploh v zvezi s protimanjšinsko politiko Avstrije je Slovenska akademija znanosti in umetnosti sprejela posebno izjavo. V tej izjavi najvišja slovenska znanstvena in kulturno-umetniška ustanova med drugim ugotavlja, da politika avstrijske vlade v manjšinskem vprašanju v celoti nasprotuje prepričanju vsega civiliziranega sveta.

Izjavo SAZU, ki so jo po zagotovitvi sveta akademij SFRJ v celoti podprle tudi vse najvišje jugoslovanske znanstvene in umetniške ustanove, bomo objavili v prihodnji številki našega lista.

spodarskega izkoriščanja negospodujočih narodnosti v posameznih deželah. Rezultat tega gospodarskega in nacionalnega pritiska je bil čedalje tesnejše povezovanje socialnih zahtev z nacionalnimi.

Žal so obravnavali tako referat

prof. dr. J. Pleterskega, ki je podal pregled celote, kot tudi posebni referat V. Vrtnjaka za Štajersko, dr. A. Malleja za Koroško, B. Marušiča za Goriško in B. Gombača za Trst predvsem strankarski razvoj, manj pa gospodarskega ozadja tega razvoja in njegove usodne posledice: vse širše odseljevanje s podeželja, izseljevanje v Ameriko itd., ki so odločilno posegle v nacionalni sestav slovenskih dežel.

Razvoj in osamosvojitve Slovencev v državnem zboru habsburške monarhije, v katerem se pojavljajo v tej dobi na Dunaju razni skupni politični klubi slovenskih, hrvaških, rusinskih in čeških poslancev, je ponazoril dr. V. Melik.

Drugi dan predavanj se je bavil pretežno z regionalno zgodovino Gorenjske, še posebno z vprašanji železarstva v slovenski zgodovini. Popoldan je bil posvečen osvetlitvi značilnosti narodnoosvobodilne borbe na Gorenjskem ter ogledu železarne v bližnjih Jesenicah. Dopoldan tretjega dne je bil pridržan razpravam in diskusiji o vlogi zgodovine v šolah in vprašanjem njenega poučevanja.

V petek popoldne so bila predavanja s tematiko Koroške. Prof. dr. Bogo Grafenauer je osvetlil Karantanske temelje kasnejše koroške vojvodine, posebno še z ozirom na takozvani jubilej „1000 let Koroške“, ki mu nikakor ni priznati pomena in veljave, ki so jih vanj vnesli organizatorji slavlja na Koroškem.

Na primerih narodnih šol v Št. Rupertu pri Velikovcu in v Št. Petru v Rožu je skušal prebrani sestavek dr. Avgušтина Malleja prikazati težnje po obnovitvi slovenskega osnovnega šolstva na Koroškem v dvajsetih letih našega stoletja.

Žal prof. dr. Metod Mikuž napovedanega predavanja o „Koroški v mednarodnih odnosih po drugi svetovni vojni“ zaradi obolenja ni mogel opraviti. Gotovo bi rezultat njegovih raziskav temeljito pojasnil nekatera izhodišča, ki nikakor ne dopuščajo sedanjih poizkusov, da se obstoj Slovencev in Hrvatov v Avstriji šele s štetjem ugotavlja.

Soglasno odobrena resolucija in ostra obsodba avstrijske vlade v zvezi s pripravi posebnega ugotavljanja manjšin sta jasna dokaza, da se slovenski zgodovinarji zavedajo odgovornosti svoje stroke za reševanje vprašanj sedanje situacije koroških Slovencev.

dr. Miran Zwitter

Petdesetletnica smrti pesnika Srečka Kosovela

Ob letošnji 50-letnici smrti znanega kraškega pesnika revolucije Srečka Kosovela so se in se še bodo zvrstile po vsej Sloveniji najrazličnejše prireditve, posvečene velikemu slovenskemu umetniku, ki je zapustil ogromno literarno bogastvo, čeprav je umrl izredno mlad, star komaj 22 let.

Osrednja proslava ob 50-letnici smrti Srečka Kosovela bo jutri, soboto, ob 11. uri v Sežani. Prireditev bo imela vsenarodni značaj ter se je bodo udeležili tudi predstavniki zamejskih Slovencev iz Italije in s Koroške. Slavnostni govornik bo Ciril Zlobec, spomenik Srečku Kosovelu pa bo odkril Mitja Ribičič, predsednik republiške konference SZDL Slovenije.

Predvsem pa bo prireditev obsegala bogat kulturni program, ki ga bodo izvajali otroški in mladinski pevski zbor osnovne šole Srečka Kosovela v Sežani, mešani pevski zbor DPD Svoboda v Izoli ter znani slovenski dramski umetniki Mira Sardočeva, Polde Bibič, Rudi Kosmač in Rado Pavalec, ki bodo recitali Kosovelove pesmi, kakor bosta tudi oba zbora izvajala izključno priredbe Kosovelovih umotvorov.

ZBOR SLAVISTOV IZJAVLJA:

Preštevovanje Slovencev je politično dejanje zoper avtohtonost in suverenost celotne slovenske skupnosti

Na štiridnevem strokovnem zborovanju, ki je potekalo v Portorožu, deloma pa tudi v Trstu, je okoli 600 slovenskih učiteljev in profesorjev slovenskega jezika in književnosti osnovnih, srednjih in visokih šol razpravljalo o uveljavljanju slovensčine doma in v zamejstvu. Posebno še zaključni občni zbor republiškega združenja slavističnih društev je bil v znamenju prizadevanj za uveljavljanje slovenskega jezika, za krepitev jezika, za krepitev slovenske jezikovne zavesti, za strokovno usposabljanje slavistov.

V tem okviru so slavisti protestirali zoper ravnanje Avstrije oziroma njenih oblasti do slovenskega življa na Koroškem ter hrvaške manjšine na Gradiščanskem. Poudarili so, da je preštevovanje politično dejanje zoper avtohtonost in suverenost celotne slovenske narodne skupnosti, kajti Koroška je bila pred poldrugim tisočletjem in potem še tisoč let zibelka prve slovenske srednjeevropske kulture, bila je eno nezamenljivih središč sodobnega slovenskega narodnega prepoveda. „Sleherno dejanje zoper njeno avtohtono slovensko prebivalstvo in kulturo pa ni samo dejanje zoper slovensko narodno skupnost sploh, marveč je obenem dejanje zoper najbolj avtentično koroštvo, pa naj bo to koroštvo slovensko ali nemško,“ je rečeno v izjavi slavističnega zbora. „Koroška duhovna in širša družbena

tradicijska namreč ne pozna tistega sovraštva, na katerem temelji nameravano preštevovanje.“ To sovraštvo je za Koroško politični in ideološki uvoz, poudarja izjava slavistov in spominja, da je bilo tisto, kar je resnično, avtohtono duhovno koroško sporočilo istovetno z najbolj plemenitim in resničnim evropskim sporočilom. „Preštevovanje na Koroškem je zato preštevovanje tega, do kod že se je Koroška izneverila svoji resničnosti podobi.“

Protestom so se pridružili tudi slovenski bibliotekarji, ki so poslali društvu avstrijskih bibliotekarjev pismo, v katerem prosijo svoje kolege za pomoč v boju proti preštevovanju Slovencev na Koroškem. Posebej opozarjajo v svojem pismu na dragocene prispevke narodnih manjšin, ki bogatijo kulturo večinskega prav tako kakor matičnega naroda. „Zato vas, dragi kolegi, pozivamo, da tudi vi dvignete svoj glas zoper nameravano prikrito in žal tudi odkrito nasilje, ki ga predstavlja preštevovanje slovenske in hrvaške manjšine, saj vse preveč očitno računa s psihološkimi in ne zgolj psihološkimi pritiski nad morda nacionalno manj zavednimi posamezniki...“

Proti ravnanju s slovensko in hrvaško manjšino v Avstriji so protestirali tudi prevajalci iz vse Jugoslavije. S svojega delovnega srečanja v Radencih so poslali avstrijskemu pisateljskemu društvu pismo, v katerem prosijo avstrijsko društvo pisateljev, da kot kulturno društvo, ki se zaveda pomembnosti materinega jezika za kulturo vsega človeštva, podpre zahtevo po uveljavitvi državne pogodbe, ki je poročstvo miru in prijateljstva med narodi.

Zveza novinarjev Jugoslavije pa je pozvala avstrijske novinarje, naj bi se tudi za rešitev manjšinskega vprašanja doma zavzeli tako odločno, kot so svoječasno podpirali boj svoje manjšine v Italiji. Hkrati so jugoslovanski novinarji odločno protestirali zaradi načina, kako kancler Kreisky obravnava jugoslovanski tisk, o katerem je izjavil, da ne more svobodno poročati ter da je nestrpen in hujskaški. „Svoboda, ki smo jo izbojevali v spopadu s fašizmom, tudi avstrijskim, je popolnoma naša stvar,“ so poudarili jugoslovanski novinarji ter opozorili, da v Jugoslaviji ni nikoli nihče delil naukov Avstrijcem o svobodi ali nesvobodi njihovega tiska. „Če pa je jugoslovanski tisk, nestrpen“ in „hujskaški“, potem je to zato, ker si ne more dovoliti, da bi ostal pasiven do poskusov zatiranja naše manjšine.“

Josip Vidmar
predsednik Slovenske akademije
znanosti in umetnosti

OGORČENO PISMO — OGORČENO PISMO — OGORČENO PISMO — OGORČENO PISMO — OGORČENO PISMO —

je eden od najsramotnejših madežev na človečanskem zemljevidu v Evropi

sublimirati ali celo zatreti. Nikakor pa jim ne sme streči, kakor to vidimo v Avstriji, kjer po vsem storjenem res ne moremo pričakovati nikakršnega obračuna s predzgodovinskim atavizmom. In to seveda ni dobro.

In zjave politično visoko prosvetljenih? Dunajski zunanji minister se bori za nenavadno pravico Slovencev do „asimilacije“. Asimilacija je kajpada narodnostni odpad ali dazerstvo, ki ga nazadnje označujemo kot renegatstvo. Avstrijska država naj bi po mnenju tega visokega politika dala ali pa je že dala Slovincem na Koroškem obdobjanja in zavisti vredno pravico do renegatstva. In kako je s to pravico? Dati je ne more nihče nikomur, niti Avstriji ne. Ne, sploh pa je bilo renegatstvo brez dunajskega dovoljenja na Koroškem doslej kar zadostilo. O tem pričajo številna slovenska imena ne le vindišarjev ali čušov, temveč mnogih korenitih koroških nemško nacionalnih mož od raznih Globotschnigov in podobnih pragermanov pa vse do bog vadi kar že. In izkoriščanje te pravice do renegatstva se na poseben način zrcali tudi v posebni besnosti koroških pragermanov s tolikorimi slovenskimi imeni; pri nas, na Balkanu namreč poznamo pregovor o poturicah... Minister tedaj skrbi in se bojuje za pravico, ki je nikomur ne more dati nihče, namesto da bi skrbel za to, da bi „asimiliranje“, ki je brez sramote skorajda nemogoče, ne prišlo nikomur niti na misel. Kakšni so vzroki vseh teh nacionalnih prebegov, vemo vsi, nemara pa tudi minister. In to bi bilo treba odstraniti s političnim bojem, ki bi zaslužil to ime.

A tega nikakor ne videti in še manj priznati. Tega ne sme. Če pa se potruditi njegovo domisljico razmiseliti do kraja, moraš sprevetiti, da je nastala in da se je mogla izraziti v tako bleščeči ideji pred vso javnostjo zaradi tega, ker ni nič drugega kakor samo prikrita želja, kako koroških Slovincem čim bolj olajšati rene-

gatstvo, pa četudi s silo. To pa zato, da bi sploh zginili s površja koroške zemlje, na kateri so vsekakor živeli prej kot kateri koli Nemec. Toda seveda! Spominjam se nekega izreka ali povelja nepriznanega vzornika in predhodnika vseh podobnih nacionalnih širokogrudnežev. Ali ni rekel sam Hitler nekomu v Mariboru: „Machen Sie mir das Land wieder deutsch!“ In ta ukaz je treba v zvezi s Koroško prav malo spremeniti in nastala nam bo jasna oblika skrite želje ali tendence vse obravnavane avstrijske politike v takile obliki: Machen wir uns endlich das Land deutsch! In to je vsa resnica. Vse drugo, vsi sklepi in zakoni in njihove razlage so skrivnolice, posek v oči in slepilo. To pa seveda ni in ne more biti dobro.

Mislím, da je isti politik ali kateri drug, njemu na las podoben, izjavil še drugo državniško modrost. Ker je bil opozorjen, da so Avstriji nemške narodnosti v Italiji dosegli dogovor glede pravic nemškega življa v Južnih Tirolah, je našel seveda najprepričevalnejši izgovor, češ da ta dogovor ne more biti prinesen na Koroško za našo manjšino. Ni pa povedal, kakaj je to nemogoče. Tega najbrž brez preočnega sofizma ali brez čisto nedostojne žalitve ne bi mogel storiti in vrhu tega ga je strah pred koroškimi šovinisti in morda celo pred našim v njem samem. Le kje se je naučil tega! Ah, seveda! Tam, kjer ima vsa ta politika nekakšen patronat. V Ameriki! Brali smo pred nedavnim, da predsednik Ford ne bo dopustil normalnih odnosov z Vietnamom, in to zaradi tega ne, ker je boje v nekdanjem Severnem Vietnamu brez sledu izginilo nekaj sto ameriških državljani. Kako jasno! Kaj pa Vietnamci, ki so brez sledu izginili pod ameriškimi škornji in tanki? Ti seveda ne štejajo. Čeprav odgovarjajo zanje v predelih, ki so jih zasedli Američani, lahko samo ti. Toda o marsikom toh bi bilo Američanom zagotovo neprijetno dajati kaka pojasnila. In če so tistih nekaj sto v Severnem Vietnamu

raztrgale ameriške bombe? Skratka, ljudje nismo ne enaki ne enakovredni in to ne v Ameriki ne v Aziji in seveda tudi ne v Avstriji, še najmanj pa na Koroškem. In to resnično ni in ne more bi dobro.

Govoril sem spoznatka o kanibalskem šovinizmu ali o ravno taki superiornosti pri močnih narodih tega sveta, predvsem seveda pri Nemcih. Toda to ni edini narod, ki je v nedavni preteklosti dokazal svojo sposobnost za to blago čustvo. Pa Američani v Vietnamu? Čeprav so brez sleherne pravice pobijali, potigali, pohabliali, uničevali take množice nedolžnih ljudi, je mogel in smel predsednik Ford, če smem verjeti dnevnikom, nedavno izjaviti pred vsem svetom: če so storili Američani v vietnamski vojni kako napako, je bila ta samo v tem, da so bili premalo trdi. Če je katera izjava tega stoletja zgodovinska, ta je gotovo. In to resnično ni dobro. Ni pa samo to, da je zgodovinska, temveč bati se je, da je tudi vzgojna. Nikakor ni nemogoče, da bi kak badoči avstrijski vodilni politik iz priznane docilnosti teh srednjeevropskih demokratov skušal posneti in parafrazirati velikega predsednika in da bi k slovenskemu problemu na Koroškem izjavil, češ Avstriji so bili s Slovenci samo premalo trdi. In to kljub temu, da svet ubija tako duševno kakor telesno in kljub temu, da ta politika nasproti Slovincem ni nič drugega kakor pod ovčjim runom skrito volčje zverstvo nacizma, za katerega so vsi evropski sodobni vojni tudi Avstriji. Tega ne bi smeli pozabljati. Mi zagotovo ne bomo. Na čelu nosijo koroški in drugi njihovi fanatiki kajnov kljukasti križ; tajé ga in prikrijujo, a kakor vidimo, se mu ne odreko. In to prav zagotovo ne more biti dobro, zlasti ne zanje.

NOVA OBČINSKA HIŠA V BOROVLJAH:

Kraj srečanja in zbližanja kjer pa za slovensko besedo ni prostora

Ljubezen in enotnost, red, pravičnost, pomoč za sleherni stan ter zvestoba domovini je obljubljalo geslo, pod katerim je potekala minulo sobota otvoritev nove občinske hiše v Borovljah. V pestrem sporedu so nastopili domači ansambli od pihalne godbe preko moškega in mešanega zbora do recitatorjev. In svečanemu trenutku primerne besede so govorili župan Woschitz, deželni glavar Wagner in zvezni predsednik Kirchschläger, ki so posebej poudarili, da je nova občinska hiša zamišljena kot kraj srečanja in zbližanja, kot dom vseh občanov — ne glede na politično ali versko prepričanje, ne glede na jezik, ki ga govorijo...

Tako bi človek imel vtis, da je bilo vse v najlepšem redu, naravnost vzorno v smislu „koroške idile“, ki menda pozna samo mirno in že tisoč let prijateljsko sožitje. Toda v resnici le ni bilo tako lepo, marveč se je tudi ob tej priložnosti nehoče vsiljevala globoko resnica, ki jo izpoveduje naslov najnovejšega pregleda sodobne slovenske književnosti na Koroškem: „Ta hiša je moja pa vendar moja ni“. Kajti svečanost je bila uravnana in je potekala tako, da je deklarativne izjave o srečanju in zbliževanju že kar na licu mesta postavljala na laž: v celotnem sporedu ni bilo slovenske besede in slovenske pesmi, kakor tudi iz napisov na novi hiši nikjer ni razvidno, da bi občani borovljške občine pripadali dvem narodnim skupnostim.

Nova občinska hiša bi morala biti dom tudi slovenskim občanom, vendar kako naj bo, če pa v njej ni prostora za slovensko besedo. Prav na to dejstvo je opozoril slovenski občinski odbornik Feliks Wieser tudi zveznega predsednika Kirchschlägerja. (Pravico, da mu je ob prihodu v Borovlje lahko izrekel kratek pozdrav v imenu slovenskega prebivalstva občine, si je moral šele priboriti, kajti župan mu je to najprej prepovedal, kakor je tudi odklonil, da bi pri sporedu sodelovala kakšna skupina domačega slovenskega prosvetnega društva!) Tudi Slovenci smo ponosni, da smo

dobili novo občinsko hišo, ki smo jo zgradili nemško in slovensko govoreči prebivalci občine Borovlje, je izjavil Wieser ter dodal, da smo koroški Slovenci vedno bili in smo pripravljeni s svojim delom prispevati za boljši jutrišnji dan v naši domovini. „Vendar pa moramo ponovno ugotoviti, da je naša narodna skupnost v javnem življenju zapostavljena“, je naglasil slovenski občinski odbornik in to svojo trditev tudi dokazal: na novi občinski hiši ni slovenskega napisa, v občinski sobi slovenščina ni enakopraven uradni jezik, kajti če slovenski občinski odbornik spregovori v svojem jeziku, tega v zapisniku niti ne zabeležijo. In še je navajal: domače slovensko

Wieser ter prosil zveznega predsednika, da bi se zavzel za reševanje odprtih vprašanj brez revizije državne pogodbe. „Prepričani smo, da tudi mnogi nemško govoreči Korošci in Avstrijci nočejo ugotavljanja manjšine. Koroški Slovenci ne želimo nič drugega kot pa popolno in pošteno izpolnitev državne pogodbe. Tudi v bodoče se bomo zavzemali za boljše sožitje med pripadniki obeh narodov na Koroškem.“

Zvezni predsednik Kirchschläger je svojim izjavam, ki jih je o manjšinski problematiki podal na letošnji akademiji slovenske gimnazije, na sobotni svečanosti v Borovljah dodal samo toliko, da je odkrito prepričan, da sta bila oba manjšinska zakona (zakon o štetju posebnih vrst in zakon o narodnih skupnostih — op. ured.) sklenjena na podlagi pozitivnega odnosa do manjšin in da ju je zato treba spoštovati — v duhu medsebojne odkritosti.

Župan Woschitz je bil vsekakor že odkrit, ko je takoj po otvoritvi

prosvetno društvo dobi za svoje bogato kulturno delo iz občinskih sredstev na leto celih 1000 šilingov od skupnih 231.000 šilingov, ki jih borovljška občina v svojem 70 milijonov velikem proračunu predvidi za kulturne namene. Občinski odbornik Wieser pa je zveznega predsednika opozoril tudi na delovanje nemškonacionalnih organizacij, ki stalno hujskajo proti slovenski manjšini na Koroškem. „Pod temi pogoji bo jezikovno štetje oz. ugotavljanje manjšine izvedeno v ozačju, ki tistim, ki govorijo slovensko, ne dopušča, da bi se odločali svobodno, zato odklanjamo tako ugotavljanje,“ je poudaril

nove občinske hiše v radiu izjavil, da po ugotovitvah ustavne službe člen 7 za občine ne velja, zato je v občinski sobi uradni jezik samo nemščina; in bil je še bolj odkrit, ko je povedal, da izjav slovenskega občinskega odbornika ne morejo protokolirati, ker nimajo prevajalca.

Ne bi se čudili, če se je ob takih dejstvih tudi občinski odbornik Wieser spomnil omenjenega naslova „Ta hiša je moja pa vendar moja ni“ — zlasti ko ga je že na poti v Borovlje „pozdravil“ na transformatorju velik svež napis z nedvoumnim pozivom: TSCHUSCHEN RAUS!

Literarni večer v Dijaškem domu SŠD

Za djake, ki stanujejo v Dijaškem domu Slovenskega šolskega društva v Celovcu, se s pričetkom novega šolskega leta ni pričelo le učenje, marveč imajo v Domu poskrbljeno tudi za kulturno in drugo dejavnost mladih prebivalcev; vse seveda kolikor dopušča prosti čas.

Že takoj na začetku so pričeli s pevskimi vajami domačega pevskega zbora, pa tudi z drugimi oblikami kulturnega delovanja, ki ga je vodstvo doma sprejelo v načrt za tekoče šolsko leto. Med drugim so sklenili, da bodo priredili vrsto literarnih večerov, na katere bodo povabili domače besedne ustvarjalce, da jim sami predstavijo svoje literarno ustvarjanje in jih s tem mladina čim bližje spozna.

Prvi tak literarni večer v Dijaškem domu SŠD v Celovcu, je bil prejšnji četrtek. Kot prva domača avtorja sta se mladim poslušalcem predstavila pesnika Valentin Polanšek in

Andrej Kokot. Oba avtorja sta gojencem brala iz svojih del, v prostem pogovoru pa so se dijaki zanimali o njunem ustvarjalnem delu. Mlade poslušalce je predvsem tudi zanimalo, koliko del sta doslej že napisala in koliko knjig sta izdala.

Čeprav je bila mladina nekoliko zadržana, je bila prireditelj vsekakor zelo umestna in spodbudna, saj je to prava oblika približevanja avtorjev mladim bralcem in s tem

vzbujanje zanimanja za njihova dela. Prav ta prireditev, kateri bodo sledile še druge, je nov začetek spoznavanja del domačih avtorjev, zakaj slovenska mladina na Koroškem mora biti seznanjena tudi z dosežki kulturnega oziroma književnega ustvarjanja na domačih tleh, saj so naši slovenski pesniki in pisatelji dosegli že lepe uspehe v sodobni slovenski književnosti.

Tito odlikoval dr. Tischlerja

Iz poročila Tanjuga povzemamo, da je predsednik SFRJ Josip Broz Tito odlikoval bivšega dolgoletnega predsednika Narodnega sveta koroških Slovencev dr. Joška Tischlerja z redom jugoslovanske zvezde z zlatim vencem „za posebne zasluge pri združevanju koroških Slovencev in njihovem povezovanju z matično deželo ter za prispevek k razvoju sodelovanja med Jugoslavijo in republiko Avstrijo“. Veleposlanik SFRJ v Avstriji Gustav Vlahov bo izročil visoko odlikovanje, brž ko se bo dr. Tischlerju izboljšalo zdravstveno stanje.

K visokemu odlikovanju dr. Tischlerju čestitamo!

Kmetijska šola na Grmu obhaja svojo devetdesetletnico

Kmetijska šola na Grmu v Novem mestu letos praznuje 90-letnico obstoja. Ob tej priložnosti so pripravili obsežen spored proslavljanja, ki se je pričelo v četrtek 21. oktobra in se bo zaključilo prihodnjo nedeljo.

Kmetijska šola Grm v Novem mestu je v tem obdobju izšolala nad 2.500 absolventov.

V grmski šoli se niso šolali le učenci iz Slovenije, ampak tudi slovenski fantje iz zamejstva. Iz šolske kronike je razbrati, da je v

obdobjih od leta 1920 do 1938 obiskalo grmsko šolo v vsaki generaciji po nekaj učencev koroških Slovencev in Slovencev iz Italije. Iz teh krajev so se prihajali šolati učenci še nekaj let po zadnji vojni.

Absolventi šole iz zamejstva so obdržali pristen stik z nami tudi potem, ko so postali gospodarji na svojih kmetijah, saj skoraj vsako leto prihajajo na obisk šole posamezniki, pa tudi skupine. Tudi grmska šola se je trudila navezovati stik s slovenskimi kraji na Koroškem. Tako učenci večkrat pridejo na počitniško prakso na slovenske kmetije na Koroškem, večkrat pa jih ravnateljstvo pelje na šolske ekskurzije v naše kraje.

Zato je razumljivo, da na grmski šoli želijo, da bi ti pristni in prijateljski stiki z bivšimi gojenci in koroškimi Slovenci sploh še trajali posebno pa, da bi ob 90-letnici Kmetijske šole na Grmu radi med seboj videli čim več nekdanjih učencev iz zamejstva.

Osrednji del proslave je v soboto 23. oktobra, torej jutri. Prične se ob 10. uri z zborovanjem absolventov šole Grm in ostalih gostov v Domu kulture v Novem mestu. Zatem je ogled razstave na šoli in ogled gospodarskih objektov v izgradnji na Trški gori, za zaključek pa je tovariško srečanje absolventov na Kmetijski šoli Grm. V nedeljo 24. oktobra 1976 je še odprta razstava na Kmetijski šoli Grm, ob 17. uri pa zaključna prireditev.

Erklärung

In der Ausgabe des Slovenski vestnik vom 20. August 1976 erschien eine mit Fra-ter gezeichnete Glosse, die Beleidigungen gegen Ernst Primosch, Chefredakteur der Kärntner Tageszeitung, enthielt.

Der Slovenski vestnik entschuldigt sich hiemit bei Chefredakteur Primosch für diese Beleidigungen und zieht sie mit dem Ausdruck des Bedauerns zurück.

Holbiče pri Škofičah

Iz Holbič imamo žalostno vest: zapustil nas je Feliks Piček, po domače Kordežev oče. Umrli je v 73. letu starosti. Prejšnji četrtek smo ga na domačem pokopališču v Škofičah položili k zadnjemu počitku.

Z rajnim Kordežem smo izgubili zvestega pripadnika naše narodne skupnosti. Že v mladih letih je bil vnet prosvetaš in tudi pozneje se je vedno rad udeleževal slovenskih prireditev. Pa ne samo to, v zavedne člane naše narodne družine je vzgojil tudi svoje otroke, ki aktivno delujejo v naših organizacijah. Feliks Piček pa se je udeleževal tudi na združnem področju, v domači zadrugi v Škofičah.

Zaradi svojega klenega značaja je bil med sosedmi in v našem kraju sploh zelo priljubljen. Vsakemu je rad pomagal, kolikor je bilo v njegovih močeh. V zadrugi se je zavzemal za pomoč vsem, ki so jo potrebovali. Kot zaveden Slovenec je čestokrat moral prenašati tudi ponižanja. Vendar Kordežev oče se vsega tega ni zbal. Nikdar ni zatajil svojega narodnega izvora, ampak je vedno znova pokazal, da je na svoj narod ponosen.

Ko smo se od njega poslovljali, je prišlo mnogo žalnih gostov, da se poklonijo njegovemu spominu. Pogrebne svečanosti je opravil naš župnik Nadrag, ob odprtem grobu pa se je od njega poslovil tudi predsednik naše zadruge Lovro Kramer. In tudi pevci domačega društva so se pokojniku poklonili s pesmimi žalostin-kami.

Rajnega Kordeževega očeta bomo ohranili v lepem spominu, zaostalim svojem pa izrekamo naše iskreno sožalje.

Narodni svet koroških Slovencev in Zveza slovenskih organizacij na Koroškem

Vabimo vas na predstavo filma

„KAPLAN MARTIN ČEDERMAC“

ki ga bo v petek 22. oktobra 1976 ob 19.30 uri v farni dvorani v Šentjakobu predvajala Slovenska prosvetna zveza.

Po predstavi diskusija.
dr. Matevž Grilc
predsednik NSKS
dr. Franci Zwitter
predsednik ZSO

Slovenska prosvetna zveza
v Celovcu
vabi na

PEVSKI KONCERT

v nedeljo, dne 31. oktobra 1976 ob 19.30 uri v farni dvorani v Škocijanu.

Gostuje: SLOVENSKI OKTET
Pred koncertom bo ob 17. uri na doma Valentina Hartmana v Klopincu odkritje lesene plastike „Rej pod lipo“, ki jo je Slovenski oktet ob svoji 25-letnici poklonil našemu zasluznemu zborovodji.

Ljubitelji slovenske pesmi pri-srčno vabljeni!

Odbor

Slovensko prosvetno društvo „Košuta“ v Selah
vabi na

PEVSKI KONCERT

v spomin Hermanu Veliku

v nedeljo 31. oktobra 1976 ob 13.30 uri v farni dvorani v Selah.

Gostuje:
„SLOVENSKI OKTET“

čigar petje je pokojni sel-ski župan in narodnopolitični delavec Herman Velek nad vse ljubil.

Ljubitelji lepega petja vabi-mo, da pridejo v čim večjem številu.

Odbor

Tudi v Italiji so solidarni z našim bojem

Pred nedavnim so prosvetaši z Radiš gostovali v Dolini pri Trstu. V našem listu smo poročali, da so tam bili deležni izredno prisrčnega sprejema. Med drugimi je naše prosvetaše sprejel tudi župan občine Dolina Edvin Švab s predstavniki vseh v občini zastopanih strank. Ob tej priložnosti so našim prosvetašem izrazili vso solidarnost s koroškimi Slovenci v boju za njihove pravice.

Dne 15. oktobra 1976 pa je občinski svet občine Dolina, v katerem so zastopani komunisti, socialisti, Slovenska skupnost in demokristjani, na svoji redni seji obravnaval vprašanje preštevanja pripadnikov manjšin v republiki Avstriji in tozadevno prišel, na osnovi stalnih in neposrednih stikov s pripadniki slovenske manjšine na Koroškem do ugotovitev, ki jih je strnil v posebni izjavi, kjer je rečeno:

● Avstrijska družba in država vse do danes nista znali ali nista hoteli ustvariti pogojev, v katerih bi se pripadniki manjšine žutili enakopravne, zaščiteni, pač pa je dejstvo, da manjšina, ki je že iz objektivnih razlogov vedno izpostavljena nevarnosti asimilacije, ni bila deležna podpore v prizadevanjih za lastno ohranitev in razvoj.

● Dogajalo se je nasprotno, da so avstrijski dr-

žavljeni slovenske narodnosti živeli v nekem stalnem strahu, negotovosti, brez zakonsko ali de facto urejenih pravic, kajti družba ni ustvarila pogojev za njihov razvoj.

● Kljub temu je borbenost in zavest Slovencev v Avstriji, po tolikih letih pritiska in neenakopravnosti, še vedno živa in se ob podpori in solidarnosti demokratičnih sil krepi iz dneva v dan.

Občinski svet občine Dolina izreka vso svojo solidarnost pravičnim zahtevam koroških Slovencev in izraža željo in poziv avstrijskim delovnim ljudem in demokratom, ki delujejo v okviru sorodnih strank, ki jih ta svet predstavlja, da razmislijo o razlogih upiranja manjšine, ki ne more v nobenem primeru ogroziti večine, ne prevladati nad večino.

Vztrajanje avstrijskih političnih sil na dosedanjih nepopustljivih stališčih in pogojevalni priznavanje osnovnih narodnih pravic narodnim manjšinam s številom pripadnikov ni demokratično.

Zato ta občinski svet izraža koroškim Slovencem svojo popolno solidarnost, ker je prepričan, da je njihov boj upravičen in pravičen, ter jim želi, da bi v naporih po uveljavitvi svojih pravic uspeli.

Borštnikovo srečanje - praznik slovenskega gledališča

V Mariboru letos prirejajo že 7. Borštnikovo srečanje in 11. srečanje slovenskih dramskih gledališč. To je brez dvoma velik praznik slovenskega gledališča, saj se v času od 21. do 30. oktobra v Mariboru in širši okolici odvijajo številne gledališke predstave in druge prireditve, na katerih sodelujejo ansambli vseh slovenskih gledališč. Srečanje pa ni le za gledališčne velikega pomena, marveč tudi za publiko, ki ima v tem času možnost videti različne odrske predstave.

Prireditelj teh srečanj, Slovensko narodno gledališče v Mariboru, je

ob teh srečanjih pričelo s posredovanjem dobrega gledališča široki publiki od mladine do tovarniških delavcev. Naj v tej zvezi omenimo samo podatek, da je predstave prvega Borštnikovega srečanja obiskalo 3.000 oseb, na lanskem srečanju so zabeležili že 23.000 obiskovalcev, na letošnjih srečanjih pa pričakujejo še večji odziv. Odlično udeležbo teh predstav so dosegli s sodelovanjem delovnih kolektivov v Mariboru in drugih predelih Štajerske, kjer različni ansambli gostujejo s svojimi predstavami. Pri tem gre za predstave z vrhunsko kvaliteto, ker posamezna gledališča pri tem tudi tekmujejo za Borštnikova odličja.

V okviru Borštnikovega srečanja bo letos prvič zajeta tudi Koroška, kar ponovno potrjuje močno povezanost koroških Slovencev z matičnim narodom. V organizaciji Slovenskega prosvetnega društva „Edinost“ v Pliberku bo v dvorani pri Schwarzu gostovalo Slovensko narodno gledališče v Mariboru s monodramo J. Svetokriškega „En srečen, veseli inu vsih troštev poln dan voščim“.

Pričakovati je, da bo tudi letošnje Borštnikovo srečanje slovenskih dramskih gledališč povsem uspelo in da bo prireditelj zabeležil še večje število obiskovalcev kot doslej. Želeti pa je, da bi se prihodnje

Borštnikovo srečanje še bolj vključilo tudi v kulturno dogajanje pri nas na Koroškem, zakaj gledališke predstave med našim ljudstvom vedno najdejo hvaležen sprejem.

Končno je treba še zapisati, da so pokrovitelji Borštnikovega srečanja v Mariboru delovni kolektivi večjih slovenskih podjetij, kot na primer Železarna Ravne na Koroškem, Ljubljanska banka in druga.

OB DRŽAVNEM PRAZNIKU

vabi Slovensko prosvetno društvo „Zarja“ na

KONCERT

ki bo v ponedeljek 25. oktobra 1976 ob 20. uri v tarni dvorani v Žel. Kapli. Sodelujejo:

- Obirski ženski oktet SPD „Obir“ z Obirske
- Moški pevski zbor SPD „Trta“ iz Žitare vasi
- Mešani pevski zbor SPD „Danica“ iz Št. Vida v Podjuni
- Mešani in moški pevski zbor, obe folklorni skupini in tamburaši SPD „Zarja“ iz Železne Kaple.

Prisrčno vabljeni od blizu in daleč!

Slovensko prosvetno društvo „Edinost“ v Pliberku prireja v okviru Borštnikovega srečanja SNG MARI-BOR z monodramo J. Svetokriškega

„EN SREČEN, VESELI INU VSEH TROŠTEV POLN DAN VOŠČIM“

v nedeljo 24. oktobra 1976 ob 19.30 uri v dvorani pri Schwarzu v Pliberku.

Ljubitelji odrske umetnosti prisrčno vabljeni!

O d b o r

IVAN CANKAR

10

Zgodbe iz doline šentflorjanske

„In tudi iz drugih ozirrov ni čisto nič mogoče, da bi se kar tako nakratko poslovil. O, gospod župnik, velikokrat bova še govorila, lepo bova še kramljala...“

„Kaj?“ se je preplašil župnik. „Ali ni še dovolj? Doklej naj še pijem ta kelih?“

Ali po pravici, ali iz hudobne hinavščine je napravil Polikarp zelo žalosten obraz in je očital pokimal z glavo.

„Kelih torej in trpljenje vam je moja vdana ljubezen, gospod župnik? Kako grd in velik greh je pač nevhvaležnost! Jaz, gospod župnik, sem prosil le kapljico, majhno kapljico ljubezni, tako vdano in s takim upanjem sem prosil kakor kmet dežja, pa mi je nihče ni dodelil. Zdaj pa vam prinašam, ne da bi me bili prosili in čisto zastoni, polno vrečo ljubezni, vi pa: Poberi se!... To ni lepo, gospod župnik, ni lepo!“

Skoro jok je bil v njegovem glasu, župnik pa je prav dobro opazil rahli, komaj vidni posmešek na robu ustnic in razsrdil se je zaradi tako velike hinavščine.

„Ne boš me sleparil, nič ne misli, da se te bojim!... Moji lasje so sivi, šteti so moji dnevi, zato naj se zgodi, kakor je božja volja... Niti besedice ti ne verjamem, nisi prišel z ljubeznijo in zelo slabi so tvoji nameni! Vidim že jasno, slutim globoko, da se bliža neizgovorna in da ni več daleč tista ura... Moje srce pa je pripravljeno in nič strahu ni v njem. Zato ti pogledam jasno v obraz: govori, počemu si prišel! Napravi brzo!“

Polikarp se je nekoliko začudil, prestrašil pa se ni nič in celo posmešek je ostal na njegovih ustnicah.

„No, no, kako ste vzkipe! Počem sem pač prišel? Gotovo ne muh loviti, tudi ne iz dolgega časa! Brez vzroka in za šalo bi se človek ne upiral, zakaj presneto trdni so žebli, jako soliden je kamen!...“

Sklonil se je nekoliko, uprl je pesti ob kolena in je pogledal župniku od blizu v obraz.

„Povejte mi, kaj niste nikoli občutili hrepenenja po meni? Ali se vam nikoli ni zgenilo v srcu, kadar ste se domislili tistih davnih časov...?“

Župnik je umaknil oči njegovemu pogledu in je iztegnil roko, kakor da bi se branil.

„Minilo je, odpuščeno je! Ne zovi tistih časov, umrli so!... Pokoril sem se, dokler mi niso osiveli lasje, in Bog je usmiljen...“

Polikarp kakor da ni slišal.

„...Tistih davnih časov, ko ste bili še mlad in prijeten fant... In kako vam je pri srcu, če se domislite tistega vrta za hišo?... Senčen vrt; ne od okna ne s ceste ne prodre oko do skrite lope... Lep vrt, poln poezije... Stopi človek vanj, in če bi bil sam sveti Alojzij, obšlo bi ga kakor hrepenenje po sreči in grehu... Glejte, meni samemu je legla mehkoča v dušo...“

Župnikov obraz se je ves izpremenil; siv je bil in spačen, topo in široko so strmele oči.

„Ali si zato prišel, hudodelec?“

Mirno se je nasmehnil Polikarp.

„Zato sem prišel, gospod župnik... Zdaj me pač poznate, čemu me zmerjate s hudodelcem?... Jaz bi rad, tako rad, da bi se spominjali, da bi lepo kramljali z mano o tistih lepih, davno minulih dneh. Brez kesanja in tako veselo, kakor se spominja fant dekleta, ki ga je ljubil mimogrede... Samo prehitro, ah, tako hitro so minili tisti lepi večeri in spomenik na njih grobu je klavarna karikatura človeka, po imenu Polikarp...“

Na župnikovem obledelem čelu so se prikazale potne kaplje. Nič več se ni branil, leno so visele roke ob životu.

„Zdi se mi, da so vam neprijetni ti spomini, Bog vedi zakaj. Da bi bil jaz doživel le eno samo lepo minuto v svojem pustem življenju, nikoli bi je ne pozabil, kakor skrit zaklad bi jo hranil... No, če vam je neprijetno, ne govoriva! Zdi se mi že tudi, da so odmerjene moje minute, zatorej se pomeniva kar naravnost o stvari...“

DUNAJSKA AKCIJA 76:

„Meni Dunaja ni bilo treba...“

(Fran Levstik, Martin Krpan)

Dunaj — Krpanovo mesto, kako nestrpno smo te čakali, kakor bogato teto iz Amerike. Pa smo te le videli in vse tvoje nepopisne historične znamenitosti. Od Burgtheatra do Klosterneuburga. Pa tudi tvoje specifične šarme, tvoje ročne poljube z ljubkim nasmeškom za gospodične, tvojo Sachertorto mit Schlag, ki jo poklanjajo avstrijski davkoplačevalci tvojim profesorskim muzikom — na jezo Korenovo in Mockovo, ker ju ne povabijo, kadar se nanjo spravijo. Pa tvojo sladko Heurigenstimmung in livrirane fijakerje po cestah in jarmak v Praterju...

Ne pogrešali bi vsega tega. Pa tudi Parlamenta in mogočnega Justizpalasta ne. Pošastna, stara, siva stavba, monumentalna. In pred njo znamenita boginja Justica, boginja pravic in enopravnosti z zakritimi očmi. Meni se pa le zdi, da so tej boginji oči celo izvrtali, ji porezali še ušesa in iztrgali jezik, drugače bi gotovo že kaj rekla o našem členu 7. Saj bi morala slišati letošnjo, glasno, majsko demonstracijo na Dunaju!

In Parlament, značilen produkt cesarskega razkošja in zapravljenosti, kakšen kolos in vendar za vladajoči razred naše države še mnogo premajhen. Pred njim pa še čudovita Palas Atena, boginja modrosti. Gotovo ji je dnaes zelo, zelo pusto in verjetno se tudi sramuje in obžaluje, zakaj so ravno njo postavili pred to velikansko zgradbo, v kateri se presiti poslanci delajo važne, ko se napadajo v televiziji-ORF.

In Schönbrunn... Mi osli nesrečni smo si oblekli zakrpane kavbojke in pošvedrane telovadne čevlje. Saj nismo mogli niti vohati niti slutiti, da se je tukaj po tisoč sobah in še več zibala sama živa košata Marija Terezija. In ogledali smo si znamenito spalnico Franca Jožefa, kamor pa ni več hodil spat, odkar mu je nesrečnežu neki anarhist zabodil Elizabeto. Občudovali smo šalone, jedilnice, avle, dvorane, strmeli v oljnate portrete in lestence, skratka počutili smo se kakor v deveti deželi.

In globoko, globoko smo se priklonili pred krsto Marije Terezije, kakor v domači cerkvi pred glavnim oltarjem. In drhteli pred drugimi cesarskimi in kraljevimi grobnicami. Tem ljudem sreča res ni mila, saj bi jim drugače bog že končno poklonil zasluženi mir in pokoj. In kakšen čuden duh v teh grobnicah! Postajamo morbidni... Nihče nikoli ne prezrači teh cesarskih kleti. Ko kosimo, nam ob mislih na sarkofage ni več prav do jedi. Mrtvaški duh nam sili kar naprej iz nosnic v krožnike na golaž.

In zob sv. Petra smo videli in ga do dna čeljusti užalili, ker smo mislili, da je zob kakega divjega prasca. ERRARE HUMANUM EST!

In zlato zobno krtačko matere Marije Terezije. Špaso. Škoda, da nam niso pokazali še kak njen korzet. Pri njenem obsegu in njeni teži. Prosim vas lepo... Kakšna senzacija bi to bila za vnete turiste tega sveta! Kakšen sightseing!

Neki večer pa smo si ogledali celo opereto „Madam Pompadour“. Bila je tako zelo kulturna, da se je marsikateri od nas po odmoru odtihotapil raje na onstran ulice. Naši vrli, cenjeni spremljevalci pa so si gotovo mislili: Fantje, fantje, kdaj se boste končno razvili... kultivirali...

Mračna pusta Štefanova stolnica iz 12. stoletja. Zgrajena v višino, siva stroga, v nebo vpijoča, kakor kakšen babilonski stolp, ki bi se rad odluščil od tal in se vzdignil v sama nebesa.

Prav gotovo nismo videli samo ostanke avstro-ogrske monarhije. Občudovali smo tudi zelo moderne arhitekture: UNO City, Donauturm, Stadion v obliki amfiteatra, Mestno dvorano...

Zanimive in pametne so se mi zdele schönbrunske opice. Sicer reve malo smrdijo, vlada gotovo nima denarja za kopalnice. Inteligentne so pa zato, ker molčijo nad avstrijsko vladno ošabnostjo. In njihovi zadki so še zmeraj bolj rdeči kakor srce in možgani avstrijske SPD.

No, „Wien sollte man lieben... an der schönen blauen Donau...“, ki je od samega blata in odplak že siva.

Štiri dni smo gledali Dunaj kot kulturen, političen center Avstrije. Gledali smo ga kot mesto z znamenitimi preostanki minulih dob.

V četrtek pa nas je vodil naš domači koroški profesor, prijazni Pavle Zdovc. Razlagal nam je delovanje prvega čebelarja Janše, pripovedoval o Jerneju Kopitarju, Franu Miklošiču, Josipu Štefanu... Potem nam je pokazal Klinkowströmov zavod in Ottakring, kjer je skoraj deset let živel Ivan Cankar. Zanimivi sta arhitektonski stvaritvi Jožeta Plečnika: Zacherlhauhaus in cerkev sv. Duha.

Zvečer smo si ogledali „najlepsi hotel“ Dunaja — Korotan patra Ivana Tomažiča, kjer so nas odlično pogostili... Seveda v klubu slovenskih študentov nismo bili deležni takšne krščanske ljubezni. Kako pa? Ti imajo samo ozko, stisnjeno, temnačo pritličje, čeprav živijo v ulici „Luninega sija“. Ali pa se morda lepše reče „soja“?!

J. Tschertou

Vzravnal se je nekoliko, naslonil se je udobno ter je pričel govoriti z enakomernim, suhoparnim glasom, kakor da bi predaval priučeno historijo.

„Gospod župnik, moja sveta dolžnost je, da vam poročam vse natanko in po vrsti, kako sem živel in kaj sem dosegel. Mislim sem pač nekdanj in sem čakal, da boste vi sami tako prijazni in boste o priliki vprašali po meni. Jaz ne vem, če bi bila to vaša dolžnost ali ne; resnica je, da se ni zgodilo. Tako sem torej prišel, da vam poročam sam, in prepričan sem, da vas bo moja zgodba prav zelo zanimala... Pričniva torej!...“

Poslednjikrat se je vzdramil župnik in se je uprl.

„Cisto nič, o Polikarp, čisto nič me ne zanima tvoja zgodba! Umrli je preteklost in je odpuščena in vse je umrlo z njo. Nič nimaš opravila z mano, ne poznam te in te nisem poznal nikoli!... Nisem jezen, da si prišel, Bog ti odpusti, ampak ne prikaži se več! Bog ti dodeli mir, ti pa ga dodeli drugim!“

Skoro surovo se je zasmejal Polikarp.

„Ta bi bila lepa! S kesanjem, mislite, da ste opravili vse? Pokore je treba, pokore, gospod župnik! Bog je trdovraten upnik, pravičen sodnik! Odpusti pač grešniku tatu — ampak denar do zadnjega solda nazaj! Ne boste se mu izvilili s par molitvicami, s par vzdihli, s pohlevno solzo!... Kar na dan z resnico, gospod župnik, ali ste sami kdaj mislili, da vam je odpuščeno, ali ste upali kdaj, da je madež izbrisan?...“

Župnik je povesil glavo.

„Nikoli, gospod župnik!... In če to pomisliti: moje življenje, tako žalostno vse od začetka, je bilo namenjeno do tega cilja, do te lepe in sladkosti polne ure — vi pa bi mi jo kratili? O, ne, gospod župnik, to sladko čašo mislim izprazniti do dna! In kaj vam je naposled hudega, če takole sedite in poslušate? Naslonite se vendar, udobno sedite!“

Župnik se je naslonil po zapovedi; Polikarp je pogledal v strop, da bi za silo zbral in uredil poglavja svoje zgodbe... Škrtnilo, zdrknilo je ob tistem hipu v zvoniku, prestrašil se je Polikarp in se vzdignil, ozrl se je skozi okno, nato pa je

Vzgoja otrok dolžnost staršev

„Kakšna družina, takšna vzgoja...“ Količ resnice je v tem prislovničen stavku!

V davni preteklosti, v prvotni človeški skupnosti, je bila vzgoja prepuščena zgolj družini. Pozneje, v dobi razrednih družbenoekonomskih oblik, so se pojavile posebne ustanove za vzgojo otrok. To so bile predvsem šole, pa še nekatere druge ustanove, v katerih so vzgajali otroke vladajočega razreda.

Največ ustanov za vzgojo otrok šteje današnja družba, toda družina je še vedno najpomembnejši vzgojni dejavnik. Njene dolžnosti izhajajo iz dejstva, da je družina življenjska skupnost. V družini se otroci nauče do odboda v šolo najbolj bistvenih stvari, družina je torej temelj njihove vzgoje. Pa tudi pozneje, ko se šola, preživi otrok največ prostega časa v krogu družine.

Da pa bi mogli starši pravilno opravljati svoje vzgojno poslanstvo, morajo vedeti, kako naj to počno. Poleg osnovnih dolžnosti — skrbeti za zdravje otroka — morajo starši skrbno uravnavati otrokov duševni razvoj. Otroku se že od malega zanima za svet okoli sebe. To njegovo željo po nenehnem izpopolnjevanju morajo starši bogatiti in otroku pravilno odgovarjati na njegova vprašanja.

Z odhodom v šolo dobi otrok nove obveznosti. Poleg igre, s katero se je doslej ukvarjal ves dan, je tu nova, velika naloga — učenje. Starši morajo vedeti, kako napreduje njihov otrok v šoli, kaj ima za domačo nalogo. Pomagati mu morajo, da z razumevanjem opravi svoje delo, hkrati pa ga navajajo na samostojnost. Če ne vedo, kako je treba ravnati s šolskim otrokom, naj vprašajo otrokovega učitelja ali profesorja.

Dom pa mora biti tak, da ustvarja otroku ugodne in mirne možnosti za učenje in delo. Otrokovo delo morajo starši spoštovati, kot spoštujejo delo odraslega človeka.

Ugoden je vpliv staršev na moralni del vzgoje. Starši naj ne pozabijo, da vzgajajo otroke s svojim lastnim zgledom, z vsako svojo besedo in dejanjem. Kakšni so starši kot družavljeni, kakšen odnos imajo do dela in svojih dolžnosti, takšnega bodo imeli tudi njihovi otroci.

Starši morajo ostati dosledni: od otrok ne smejo terjati tistega, česar sami ne delajo. Prav tako je treba uskladiti želje matere in očeta, ukaze enega z ukazi drugega, način kaznovanja, pohvale. Družinsko življenje mora imeti zdravo podlago, starši pa morajo biti složni, kadar gre za otrokovo vzgojo.

Mnogi starši so prepričani, da je dolžnost šole vzgojiti njihovega otroka. Seveda nimajo prav. Če pomislimo, da preživi otrok v šoli

Astma - bolezen okolja

Navadno pomislijo ljudje na astmo takrat, kadar slišijo govoriti o tem, da nekoga duši ali da ima težko sapo. Ni pa seveda vsako težko dihanje astma. Zdravniki poznajo pod tem imenom prav določeno bolezen, ki jo imenujejo astma bronchiale, njeni glavni znaki pa so naslednji: bolnik nenadoma dobi napad dušenja in težkega dihanja, po navadi ponoči in kar je morda še važnejše, popolnoma neodvisno od napora. Težko dihanje, ki je v zvezi s kakršnim koli večjim naporom je namreč skoraj vedno znak za srčno obolenje.

Pravi astmatiki svojo bolezen zelo dobro poznajo, saj so vsi preboleli že nešteto takih napadov. Bolezen za življenje ni nevarna, kajti, silno redko se zgodi, da bi kak astmatik umrl zaradi te bolezni, hudo pa je to, da muči ubogega bolnika tudi po 30, 40 ali še več let.

Pravega zdravljenja pravzaprav ne poznamo. Zdravniki zmorejo danes skoraj v vsakem primeru ustvariti in prekiniti napad, na žalost pa ne morejo preprečiti, da se bolezen ne bi več ponovila. Tudi zdravljenje astme je verjetno v uporabi prav toliko, kolikor je astmatičnih bolnikov na svetu. Vsaka tovarna farmacevtskih izdelkov leto za leto pošilja na tržišče nove preparate, za katere trdi, da bodo astmo pozdravili, za bolnike pa je po navadi vsako novo zdravilo le trenutno olajšanje, kateremu kasneje sledijo novi napadi. Saj so vsa ta zdravila sestavljena iz dveh ali treh osnovnih medikamentov, za katere vemo, da prekinjajo napad, na te osnove pa potem vsaka tovarna po svojih izkušnjah naveže še druge manj uspešne, ki jih je mnogo. Tako seveda nastanejo vsemogoče kombinacije in vsemogoča imena. V zadnjem času si je medicina precej obetala od tako imeno-

vanih kortizonskih preparatov, ki so v bistvu hormoni, pa tudi tem ni uspelo, da bi se napadi ne ponavljali več.

Astmatikom še največ pomaga sprememba okolja. Ugotovljeno je namreč, da je veliko astmatikov takih, katerih organizem je preobčutljiv na neko snov iz njihovega najbližjega okolja. Ta snov pa je lahko vse, kar si lahko zamislite. Tako lepilo, moka, žima v žimnicah, prah v stanovanju, plesen, parketna pasta, milo, plastične mase in še in še. Obstajajo možnosti, da je pri nekaterih bolnikih moč ugotoviti, na kaj so preobčutljivi in če ta vzrok odstranimo iz njihovega okolja, se napadi nehajo ponavljati. Na žalost pa je največkrat tako, da je bolnik preobčutljiv na več snovi hkrati in da ga je praktično nemogoče izolirati od vseh. Odlično pomaga pravzaprav le sprememba okolja. Sprememba klime in okolja pa je vprašanje poizkusa, ki ga zdravnik teže svetuje. Astmatik stori najbolje, če si to mesto poišče sam. Tako je za nekoga dobro morje, za druge nižinska klima, zopet za tretjega visokogorski svet.

Toliko o astmi na splošno, dobro za vsakega astmatika pa je, če ima svojega stalnega zdravnika, ki njegovo bolezen pozna, ali kar je še več vredno, da pozna sredstvo, ki njegove napade preprečuje.

Jejmo pravilno!

Način, kako jeste, je važnejši kot tisto, kar jeste.

Ravnajte se torej po štirih pravilih: menjajte hrano, uživajte v njej, jejte počasi in ne jejte preveč.

Nobena hrana ni popolna. Vsaki manjkajo nekatere snovi, ki so potrebne za pravilno delovanje organizma. To, kako jemo, pa je celo najvažnejše. Delovanje žlez za izločanje je v precejšnji meri odvisno od čustvenih razpoloženj. Če ste jezni ali če se nečesa bojite, če trpite zaradi kakega drugega neprijetnega čustvenega razpoloženja, bodo nastopile tudi prebavne motnje. Zaradi tega boste hrano, ki jo imate radi, tudi hitreje prebavili, kakor pa tisto, ki je ne marate — pa čeprav bi kemična analiza pokazala, da vsebujeta obe iste elemente. Če jeste z voljo in tekom, dajete vsem prebavnim sokovom priložnost, da odigrajo svojo vlogo. Za normalno in zdravo prebavo so potrebni namreč tudi izločki, ki izhajajo iz fizičnih vzrokov kot so: okus, vonj in vid.

Očitna nevarnost je v tem, če jemo preveč. Telo je preobremenjeno in napeto, če zahtevamo, da skrbi za preveliko količino hrane naenkrat. Bolje je, da vstanete od mize malo lačni, kot pa preveč siti. Količina hrane pa ni toliko važna, kot to, če jo znate porazdeliti. Velik obrok, ki bi preobremenil želodec vse dotlej, dokler ga prebavni organi ne bi spet razbremenili, bi lahko povzročil veliko škodo; ista količina hrane pa, ki bi jo vzeli v kratkih razmakih čez dan, bo samo normalna količina in ne bo povzročila nobenih motenj.

Zapomniti bi si morali tudi naslednje: v času, ko opravlja telo veliko delo — prebavo, ne moremo od njega pričakovati, da bo enakovredno zadovoljilo tudi druge zahteve. V tem je vzrok, zakaj se najtežje delo ne more opraviti, dokler je želodec poln. Obilen — težak opoldanski obrok hrane bo gotovo zmanjšal in zadržal vašo dejavnost. Trije obroki dnevno popolnoma zadovoljujejo, toda tisti srednji mora biti lahek.

Kajenje škoduje vzniku

Se vas za volanom hitro postavi nemir, če se zamaši promet? In potem hitreje kot po navadi sežete po cigareti, da bi se pomirili? Delajo tako tudi vaši sopotniki? Svetujemo vam, da tega ne počenjate. Skupina izve-

dencev je s poskusi dognala, da je v krvi kadilcev bistveno več ogljikovega monoksida kot v krvi nekadilcev, ogljikov monoksid pa boče v oči — in to dobesedno: vidna moč peša, voznik napačno ocenjuje razdaljo drugih

vozil in razmerja med njimi. Ker lahko takšne posledice povzročijo tudi proti volji vdihani tobačni dim, naj bi sopotniki omejili število pokajenih cigaret, če jim je za svoje in vaše življenje.

sem ležal na tleh. „Udari Polikarpa! Udari!“ Jaz pa nič prosil, še bolelo me ni posebno. Le mislil sem: „Čemu me bijejo? Kaj sem jim storil?“ Takrat sem bil namreč še majhen in neumen. Vstanem naposled, pobegnem preko plota, ves obraz razbit in bulast. Pobegnem, bežim, vse preko travnika, preko polja, daleč stran, tako da nisem več videl vasi. Tam sedem, in šele ko sedim, se začnem ves tresti, tako čudno, kakor da bi me kdo stresal z obema rokama. Jokal pa nisem in sem le zmerom mislil: „Čemu so planili name, kaj sem jim storil?“ Tako sedim in mislim in nenadoma, kakor po božji milosti, me obsenči spoznanje: „Zato so planili nate, ker ti je imel Polikarp!“ In takrat sem zajokal; spoznal sem takrat, da sem izobčen za zmerom. Tako, glejte, gospod župnik, sem se vzdramil...

Zakaj ste me tako hudo kaznovali za svoj greh? Lepo ste napravili, res: sebi greha sladkost, meni pokoro zanj! Ampak zakaj tako strašno pokoro? Kaj mi niste mogli vžgati pečata na čelo? Dal bi se morda zabrisati, zakriti s klobukom, z nemarno frizuro! Ime se ne da zbrisati, ne zakriti. Veste, kaj mi je prišlo nekoč na misel? Da bi ga izgubil, vrgel mimogrede v vodo, ali da bi ga prilepil morda celo komu drugemu. Zato sem ga napisal na papir... Ali to se drži človeka kakor senca. Vse sem poskusil, da bi se ga znebil — brez uspeha. Šel sem nekoč, ne vem kam, in sem došel berača, z eno boso nogo, drugo v cunje zavito. Lačen je bil pa mu dam poslednjo desetico in ga naprosim, da bi menjal ime z menoj. Ime mu je bilo Jakob — kako blagolasno, sladko ime! Pa me pogleda postrani, povpraša po imenu; ozrem se v tla, ker me je bilo sram, in mu odgovorim natihoma. Takoj mi vrže desetico pred noge in se okrene od mene z velikim zaničevanjem... Še pes, mislim, da bi me oblajal, če bi mu ponudil kaj takega; in nekateri psi imajo tako lepa imena!...

Mislite morda, da bi se dalo kaj napraviti z značajem, da bi čednost človeka tudi z najbolj neusmiljenim imenom za silo izhajal? O zmota! Vedeli ste v svojem srcu, kaj ste storili! Kako sem si iskreno želel, da bi bil šepav, grbast, kakorkoli spačen! Sladko bi mi bilo življenje! Pope je bil grbec, Byron je šepal... Pa recimo, da bi bilo Byronu ime Polikarp!...

Končano je zdaj, dopolnjena je poslednja štacija, ves kelih je izprazen!... Zdi se mi, gospod župnik, da sem bil rojen za liričnega pesnika. Vem, da je to opravilo najnižji klin na lestvici človeške družbe, ampak na lestvici je človek še zmerom. Zdaj pa pomislite, da bi brenkal Polikarp na sbrbno liro, da bi Polikarp vzdihoval ob mesečini, da bi sanjale o Polikarpu sladkooke device!... Ampak to je posebna stvar, o devicah namreč...

Čudovito nežni so bili moji čuti in iz te nežnosti se je porodila bojazen. Bal se nisem samo ljudi; sram me je bilo celo in strah, če sem šel mimo živega polja, preko vrskajočega travnika; in klonil sem glavo ter se nisem upal ozreti, kadar me je vodila pot skozi gozd. Tako so pač hodili izobčenci, prodani narodu v zasmeh in zaničevanje... Pa sem ostavil vas, polje in travnike in sam ne vem, kako sem prišel v mesto.

Ob tistem času je bilo, da sem se zaljubil. Dekle ni bilo lepo, Bog varuj! Kozava je bila, nosek je imela nekoliko privihan in tako drobna in nežna je bila, da bi jo spravljal brez težave pod suknjo. Premagale so me njene oči, zato ker se mi je zdela, da gleda iz njih mnogo blagosti in usmiljenja. Čudni so bili tisti dnevi, polni strahu in upanja, in vendar so bili najlepši dnevi mojega življenja. Ah, kako hitro so minili!... Rada me je imela in sladko se je nasmejala, kadar sem jo nagovoril. „Pa zakaj, me je vprašala, zakaj mi ne poveš svojega imena? Saj ne vem, kako bi te klicala!“ — „No, zgodi se, pomislim, kakor je božja volja!“ — „Sree pa se mi je stiskalo zmerom bolj in v grlu me je dušilo, tako da nisem mogel izpregovoriti. „Ali bi se zlagal?“ mi je šinilo mahoma v glavo. „Pa čemu bi lagal, naposled pride itak na dan in sramota bi bila dvojina!“... Tako sem se nameril, da ji povem resnico. Govoril sem prav potihoma, šepetaje, ker sem v svoji neumnosti mislil, da na tak način vsaj nekoliko zabrišem, ublažim sramoto. „Glej, ne bodi huda, zgodila se mi je nesreča ob rojstvu. Pri nas namreč, v tistem kraju, kjer sem se rodil, — tako sem jo sleparil! — v tistem kraju imajo ljudje čudno navado, da krstijo otroke na imena malo znanih svetnikov.“

(Dalje v prihodnji številki)

Poskusite!

FIGOVA MARMELADA

Na 1 kg fig vzamemo 50 dkg sladkorja in lupinico ter sok ene limone.

Zrelim figam olupimo debelo kožico ob pečlu, za boljšo marmelado pa jih popolnoma olupimo. Nato jih razpolovimo. V kozico denemo približno 5 dkg sladkorja (za 1 kg fig) in ga karameliziramo (zlato rjavo zarumenimo). Dodamo fige, limonin sok in lupinico. Kuhamo približno 10 minut od časa, ko začne vreti. Medtem v drugi kozici dobro pogrejemo suh sladkor, ki pa ne sme prav nič zarumeneti. Vsujemo ga med fige in dobro mešamo. Kuhamo še deset minut. Marmelado nato vročo da raba zadevamo v pogreje kozarce. Takoj jih zavežemo.

KORENČKOVA MARMELADA

1 kg sladkega vrtnega korenčka, pol kg kislih jabolk, 75 dkg sladkorja in 1 limona.

Ostrgan korenček in olupljena jabolka, ki smo jim izločili peščice, zmeljemo na mesoroznici. Dodamo še pol nastrgane limonine lupine. Kuhamo kot vsako drugo marmelado. Sladkor dodamo v dveh obrokih: prvega, ko se začne marmelada že malo gostiti, drugega čez četrto uro. Ko s poskusom ugotovimo, da je marmelada kuhana, ji primešamo limonin sok. Z vročo marmelado napolnimo pogreje kozarce in takoj zavežemo. Ta marmelada vsebuje veliko vitamina A.

SAMBA

Kumare, sol, gorčično seme, poper, šalotke, kis.

Velike, zrele kumare olupimo, prerežemo po dolgem, iztrebimo iz njih semenje, jih zribamo kot za solato, nato osolimo in pustimo pri miru 3 ure. Potem denemo kumare v prtič iztisnemo iz njih vodo. Osušene vložimo na tesno v kozarce: vmes denemo malo gorčičnih zrn, poper, šalotke. Zalijemo s prekuhanim in ohlajenim kisom ter zavežemo.

*Hranimo sadove sonca
in našega dela*

TEDEN VARČEVANJA od 22. do 29. oktobra 1976

pri naših
domačih denarnih zavodih

Hranilnicah in Posojilnicah

BILČOVS
BOROVLJE
CELOVEC
DOBRLA VAS
GALICIJA
GLINJE
GLOBASNICA
HODIŠE
ŠT. JAKOB v Rožu
ŠT. JANŽ v Rožu
KOSTANJE

KOTMARA VAS
LEDINCE
LOČILO
MARIJA NA ZILJI
PLIBERK
PODLJUBELJ
PODRAVLJE
RADIŠE
SELE
SLOVENSKI ŠMIHEL
ŠKOFIČE

ŠMARJETA v Rožu
ŠMIHEL pri Pliberku
ŠTEBEN pri Beljaku
ŠT. TOMAŽ
VELIKOVEC
VOVBRE
ZILJSKA BISTRICA
ŽELINJE
ŽELEZNA KAPLA
ŽVABEK

ter pri **Zvezi**
slovenskih zadrug
v Celovcu Paulitschgasse 5-7

ŠPORTNI VESTNIK

● SLOVENSKI ATLETSKI KLUB REMIZIRAL PROTI ASV-U

Slovenska enajsterica je imela v soboto na igrišču ob Košatovi cesti v gosteh enajsterico iz Annabichla. Spopad teh dveh klubov se je končal po zelo borbeni in zagnani igri brez golov. Sicer pa je bil teren dokaj težaven, saj je dež omehčal celo igrišče. Pokazalo se je, da sta SAK in ASV približno enako močni moštvi.

Sicer pa bi si slovenski fantje za služili zmago, saj so bili bolj inicia-

Veliko smole je imel Gustl Zablatnik, saj je žoga šla po krasnem strelu le nekaj milimetrov čez prečko. Lepe prilike sta tudi še imela Hobel in Konrad Blajs.

V slovenskem moštvu so se tokrat izkazali Beton, Marjan Pandel ter Hobel. Slovenska enajsterica zaseda po tem remiju 6. mesto na lestvici.

● SAK II PODLEGEL 5:6

Drugo moštvo SAK-ja je igralo proti rezervni ekipi ASV-a in podleglo zelo tesno z rezultatom 5:6.

Ljubitelji nogometa pozor!

Nedelja, 24. 10. 1976

Kotmara vas Ob 13.15 uri Kotmara vas II proti SAK II
ob 15.00 uri Kotmara vas I proti SAK I

Mladinci Slovenskega atletskega kluba pa igrajo v nedeljo ob 9.30 uri v Wolfsbergu proti ATSV Wolfsberg.

tivni kot pa nasprotnik. Pa tudi v tej igri se je pokazalo, da SAK-ju primanjkuje napadalcev, ki bi znali izkoristiti lepe prilike za gole, ki jih tudi proti Annabichlu ni primanjkovalo.

Igra je bila dokaj borbeno, obe moštvi sta bili enako močni, tako da je nasprotnik zapustil igrišče kot srečen zmagovalac. Gole za SAK II so dali: Polanšek 3, Velik in Markitz.

● MLADINSKA ENAJSTERICA SAK-JA PONOVRNO PORAZENA

Slovenski mladinci so tokrat na Košatovem igrišču podlegli moštvu SV Št. Vid ob Glini z rezultatom 0:3. Naši fantje so bili povsem prešibki, da bi mogli kljubovati nasprotniku. Treba pa je reči, da je v moštvu nekaj talentiranih igralcev, ki pa seveda ne morejo opraviti česar sami, ker je nogomet slej ko prej moštvena igra.

● SELANI DOSEGLI NEODLOČEN REZULTAT 0:0

Selani so tokrat igrali na domačem igrišču proti enajsterici iz Krive Vrbe in dosegli le remis. Tudi pri selskem moštvu se nahajajo napadci v krizi, saj ne znajo realizirati najlepših priložnosti. Kljub izkupičku ene same točke še naprej vodijo Selani na lestvici.

Igra - temeljni kamen življenja

Pod tem naslovom je v Avstriji trenutno v teku akcija, namenjena staršem, ki se želijo izpopolniti v vzgoji otrok. Akcija, ki jo prireja ministrstvo za pouk v sodelovanju s tiskom, radiom, televizijo ter izobraževalnimi ustanovami, obsega različne prireditve in zlasti tečaje, kjer je interesantom dana možnost, da se podrobneje seznani s problematiko igre in vzgoje otrok v prvih šestih letih starosti.

V okviru te akcije je bila včeraj v celovski delavski zbornici odprta potovalna razstava, ki zelo pregledno prikazuje vsa sredstva igre, kot se jih poslužujejo v omenjenih oddajah oz. filmih in ki so opisana tudi v posebni knjigi, ki je izšla vzporedno s to akcijo. Razstava v Celovcu bo odprta še do 24. oktobra.

SLOVENSKE ODDAJE RADIA CELOVEC

SOBOTA, 23. 10.: 9.45 Od pesmi do pesmi, od srca do srca.

NEDELJA, 24. 10.: 7.05 Duhovni nagovor — Po vaši želji.

PONEDELJEK, 25. 10.: 13.45 Dnevnik — Solistična glasba.

TOREK, 26. 10.: 7.05 Koncert koroških zborov.

SREDA, 27. 10.: 13.45 Dnevnik — Samospevi — Koroški pesniki in pisatelji.

ČETRTEK, 28. 10.: 13.45 Dnevnik — Kronika vasi Blato.

PETEK, 29. 10.: 13.45 Dnevnik — Kar po domače.

RADIO LJUBLJANA

SOBOTA, 23. 10.: 5.00 Dobro jutro — 7.20 Beseda na današnji dan — 8.08 Glasbena matineja — 9.05 Pionirski tednik — 9.35 Mladina poje — 10.45 Turistični napotki — 11.03 Sedem dni na radiu — 12.10 Godala v ritmu — 12.30 Kmetijski nasveti — 12.40 Veseli domači napravi — 14.25 S pesmijo in besedo po Jugoslaviji — 15.45 S knjižnega trga — 18.05 Gremo v kino — 18.45 Ansambel Mojmir Sepeta — 19.45 Ansambel Mladici — 20.00 Sobotna glasbena panorama — 21.00 Za prijetno razvedrilo — 21.30 Oda za naše izseljence — 23.05 S pesmijo in plesom v novi teden.

NEDELJA, 24. 10.: 5.00 Dobro jutro — 7.00 Jutranja kronika — 7.30 Za kmetijske proizvajalce — 8.07 Radijska igra za otroke — 8.43 Skladbe za mladino — 9.05 Še pomnite, tvariši! — 11.00 Pogovor s poslušalci — 11.15 Voščila — 13.20 Nedeljska reportaža — 14.05 Nedeljsko popoldne — 17.50 Strah ob zori, radijska igra — 19.45 Glasbene razglednice — 20.00 Slavnostni koncert ob dnevu Zdrženih narodov — 21.00 V nedeljo zvečer — 23.15 Plesna glasba.

PONEDELJEK, 25. 10.: 5.00 Dobro jutro — 6.20 Rekreacija — 7.00 Jutranja kronika — 9.08 Glasbena matineja — 9.05 Pisan svet pravljic in zgodb — 9.40 Vedre melodije — 10.45 Turistični napotki — 11.04 Za vsakogar nekaj — 12.10 Veliki revijski orkestri — 12.30 Kmetijski nasveti — 12.40 Pihalne godbe na koncertnem odru — 14.05 Amaterski zbori pred mikrofonom — 14.30 Voščila — 15.45 Kulturna kronika — 18.05 Iz tuje folklorne — 19.45 Ansambel Dobri znanci — 20.00 Kulturni globus — 20.10 Operni koncert — 22.20 Popevke iz jugoslovanskih studiov — 23.05 Malec Bor: Pesmi — 23.15 Jazz.

TOREK, 26. 10.: 5.00 Dobro jutro — 7.20 Beseda na današnji dan — 8.08 Glasbena matineja — 9.05 Radijska šola — 11.03 Promenadni koncert — 12.30 Kmetijski nasveti — 12.40 Po domače — 14.05 V korak z mladimi — 15.45 Svet tehnike — 18.05 Obisk naših solistov — 19.45 Ansambel Milana Ferleža — 20.00 Slovenska zemlja v pesmi in besedi — 20.30 Radijska igra — 21.08 Zvočne kaskade — 22.20 Poti jugoslovanske glasbe — 23.15 Popevke se vrstijo.

Umetnik Valentin Oman

se z nami veseli Vašega obiska v

ZVEZI SLOVENSKEH ZADRUG

Celovec, Paulitschgasse 5-7

v petek 29. oktobra 1976

od 13. do 16. ure.

V spomin na teden varčevanja 1976 Vam bo rad podpisal **KOLENDAR 1977**

z reprodukcijami svojih del, ki ga je izdala **aula slovenica**

SREDA, 27. 10.: 5.00 Dobro jutro — 6.20 Rekreacija — 8.08 Glasbena matineja — 9.05 Nenavadni pogovori — 9.25 Otroški zbor — 9.40 Samoupravljanje s temelji marksizma — 11.05 Po svetu glasbe — 12.30 Kmetijski nasveti — 12.40 Slovenske pihalne godbe — 14.05 Ob izvirih ljudske glasbene umetnosti — 14.30 Voščila — 15.45 Spomini in pisma — 18.05 Odskočna deska — 18.30 APZ „Tone Tomšič“ — 19.45 Ansambel Francija Puharja — 21.00 Glasbena kulturna panorama — 22.20 S festivalov jazz — 23.15 Revija jugoslovanskih pevcev zabavne glasbe.

ČETRTEK, 28. 10.: 5.00 Dobro jutro — 7.00 Jutranja kronika — 8.08 Glasbena matineja — 9.05 Radijska šola — 9.35 Slovenske ljudske — 11.03 Uganite, pa vam zaigramo po želji — 12.10 Zvoki znanih melodij — 12.30 Kmetijski nasveti — 12.40 Od vasi do vasi — 14.40 Mehurčki — 15.45 Jezikovni pogovori — 18.05 Iz domačega opernega arhiva — 19.45 Ansambel Bojana Adamčiča — 20.00 Četrtek večer domačih pesmi in napevov — 21.00 Literarni večer — 21.40 Lepe melodije — 23.15 Popevke in ritmi.

PETEK, 29. 10.: 5.00 Dobro jutro — 6.20 Rekreacija — 8.08 Glasbena matineja — 9.05 Dan mrtvih — 9.30 Iz glasbene tradicije jugoslovanskih narodov in narodnosti — 11.03 Po Talijinih poteh — 12.10 Revija orkestror in solistov — 12.40 Pihalne godbe — 13.50 Človek in zdravje — 14.05 Glasbena pravljica — 14.23 Naši umetniki mladim poslušalcem — 14.30 Voščila — 15.30 Napotki za turiste — 15.45 Naš gost — 18.05 Veliki interpreti — 19.45 Ansambel Mihe Dovžana — 20.00 Stop pops 20 — 21.15 Oddaja o morju in pomorščakih — 22.20 Besede in zvoki iz logov domačih — 23.15 Jazz pred polnočjo.

JUGOSLAVIJA

SOBOTA, 23. 10.: 10.00 Šolska oddaja — 14.25 Nogomet — 18.05 Obzornik — 18.20 Mozaik — 18.25 Šolanje Toma Browna — 19.15 Risanka — 19.30 Dnevnik — 19.50 Tedenski zunanje politični komentar — 20.00 Ljubezen — 20.40 Moda za vas — 20.50 Deseta žrtev, film — 22.20 Dnevnik.

NEDELJA, 24. 10.: 8.10 Poročila — 8.15 Za nedeljsko dobro jutro — 10.20 Otroška matineja — 11.25 Mozaik — 11.30 Ljudje in zemlja — 12.30 Poročila — 16.30 Košarka — 18.15 Moda za vas — 18.25 Siva obala — 19.15 Risanka — 19.30 Dnevnik — 19.50 Tedenski gospodarski komentar — 20.00 Beograjske povesti — 20.55 Svet UNESCO — 21.20 Dnevnik — 21.35 Jazz — 22.00 šport.

Za zavarovanja vseh vrst, vključno gradbeno varčevanje, se priporoča

FRANC DEŽMAN

višji inšpektor zavarovalne družbe

Bundesländerversicherung
Celovec, Bogenweg 2a
(Vetrinj) tel. (0 42 22) 21 98 65

O B V E S T I L O

Maturantje Zvezne gimnazije za Slovence letnika 1966 se srečamo 25. oktobra 1976 ob 18. uri v gostilni Ogrs (Miklavž) v Bilčovsu.

O B V E S T I L O Z K P

V okviru polaganja vencev na partizanska grobišča bo letos

OSREDNJA POČASTITEV

v petek 29. oktobra ob 16.00 uri na pokopališču v Št. Jakobu v Rožu.

Udeležimo se te svečanosti, da počastimo spomin naših mrtvih junakov, ki so doravali življenje za svobodo v borbi proti fašizmu.

Izdajatelj, založnik in lastnik: Zveza slovenskih organizacij na Koroškem; glavni urednik: Rado Janežič; odgovorni urednik: Andrej Kokot; uredništvo in uprava: 9021 Klagenfurt - Celovec, Gasometergasse 10, tel. 32-5-50 — Tiska: Založniška in tiskarska družba z o. j. Drava, Celovec — Borovlje.

Proti preštevanju

za demokratično rešitev manjšinskega vprašanja

Pod gornjim naslovom prireja KPA solidarnostno prireditev, ki bo v soboto 23. oktobra 1976 ob 19. uri v veliki dvorani Doma glasbe v Celovcu

S celovečernim sporedom bo nastopil slovit tržaški **PARTIZANSKI PEVSKI ZBOR** s vojimi 135 člani pod vodstvom dirigenta Oskarja Kjandra.

Poleg tega bodo sodelovali Heino Fischer in Rudi Burda z avstrijskimi antifašističnimi pesmimi ter Reinhard Sellner z dunajskimi bluesi in drugimi avstrijskimi domovinskimi napevi.

Govorila bosta Hans Kalt, član političnega biroja CK in Mirko Messner, član deželne vodstva Komunistične partije Avstrije.

Vsi prisrčno vabljeni!

Deželno vodstvo KPA za Koroško

14. novembra se ne bomo zapisali za Slovence!

Izbrali bomo eno izmed naslednjih možnosti bojkota:

Zapisali bomo drug jezik
Glasovali bomo neveljavno
Oddali bomo prazno glasovnico
Oddali bomo prazno kuverto
Ostali bomo sploh doma